

СЛУЖБЕН ВЕСНИК

НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

„Службен весник на СРМ“ излегува по потреба. Рок за рекламации 15 дена. Огласи според тарифата.

Среда, 4 март 1981

Скопје

Број 6

Год. XXXVII

Претплатата за 1981 година изнесува 850 динари. Овој број чини 30 дин. Жиро сметка 40100-603-12498

56.

Врз основа на член 376, став 1, алинеја 6 од Уставот на Социјалистичка Република Македонија, Претседателството на Социјалистичка Република Македонија издава

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВОДИТЕ

Се прогласува Законот за водите, што Собранието на Социјалистичка Република Македонија го донесе на одделни седници на Соборот на здружениот труд и Соборот на општините, одржани на 18 февруари 1981 година.

Бр. 08-491

18 февруари 1981 година

Скопје

Претседател
на Претседателството на СРМ,
Љупчо Арсов, с. р.

Претседател
на Собранието на СРМ,
Благоја Талески, с. р.

ЗАКОН ЗА ВОДИТЕ

І. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат основните општествено-економски односи во водостопанството, употребата и користењето на водите, заштитата на водотеците и езерата, заштитата на водите од загадување, заштитата и одбраната од штетните дејства на водите, изградбата и одржувањето на водостопанските и други објекти и постројки, правата и должностите на организациите на здружениот труд што вршат водостопанска дејност и инспекцискиот надзор и се утврдува обврска за основање на самоуправни интересни заедници за водостопанство, начелата за нивната организација и за односите меѓу нив, како и обврска за плаќање придонес.

Член 2

Општествениот и материјалниот развој, тековната и развојната политика во водостопанството, непосредно ја утврдуваат и остваруваат работниците во организациите на здружениот труд, работните луѓе кои самостојно вршат професионални дејности или дејност со личен труд со средства во сопственост на граѓаните здружени во соодветни облици на здружување, работните луѓе и граѓаните во месните заедници, самоуправните интересни заедници (работниците и другите работни луѓе и граѓаните во организациите и заедниците) и преку своите делегации и делегати во собранијата на самоуправните интересни заедници за водостопанство и во собранијата на општествено-политичките заедници.

При подготвувањето и реализацијата на плановите и програмите, работниците и другите работни луѓе и граѓаните во организациите и заедниците се должни да ги применуваат научните,

техничките и технолошките достигнувања за уредување и подобрување на режимот на водите и целесходно и рационално да ги користат општествените средства и водните ресурси, со цел за постигнување продуктивност на трудот и ефикасност во работењето

Член 3

Плановите и програмите за работа и развој на водостопанските организации на здружениот труд се донесуваат и остваруваат во односи на соработка и меѓусебна зависност и солидарност што произлегуваат од здружувањето на трудот и средствата во тие организации и самоуправните интересни заедници, со учество на средства на сите субјекти според степенот на нивната заинтересираност за користење на водните ресурси и уредувањето и подобрувањето на режимот на водите, во согласност со самоуправните спогодби и општествени договори кои тие ги склучуваат, како и врз начелата на рамномерност во градењето, реконструкцијата и одржувањето на водостопанските објекти и постројки во сите средини, особено во неразвиените, ридско-планинските и пограничните подрачја, според постојните и развојните потреби и можности, усогласено и со Водостопанската основа на Социјалистичка Република Македонија.

Водостопанските организации на здружениот труд и самоуправните интересни заедници за водостопанство, своите планови и програми за развој меѓусебно ги усогласуваат и со плановите и програмите за работа и развој на другите самоуправни организации и заедници со кои имаат определени заеднички интереси и цели, како и со општествените планови на општествено-политичките заедници.

Член 4

Општините и Републиката, во рамките на своите права и должности утврдени со устав и со закон, а врз основа на заеднички оценетите можности и услови за развој на водостопанството и врз основа на заеднички усогласените интереси и потреби, ја утврдуваат политиката за развој на водостопанството и во согласност со тоа ја насочуваат општествената репродукција врз основа на самоуправните социјалистички општествено-економски односи.

Член 5

Општините и Републиката, непосредно и преку самоуправните интересни заедници за водостопанство и водостопанските организации на здружениот труд на кои им се пренесени јавни овластувања, како и преку соодветните органи и научно-истражувачки и стручни организации на здружениот труд, ја следат состојбата, го поттикнуваат развојот на водостопанството во согласност со тековните и развојните потреби, го следат и поттикнуваат унапредувањето на самоуправните општествено-економски односи, организацијата и функционирањето на водостопанството, унапредувањето на соработката со организациите на здружениот труд и другите самоуправни организации и заедници од областа на водостопанството во другите републики и автономни покраини, вршат општествен и стручен надзор и преземаат други мерки од посебен општествен интерес.

Член 6

Заради остварување на политиката на развојот на водостопанството, усогласување на меѓусебните односи, права, обврски и одговорности, обезбедување на техничко-технолошко единство, усогласување на плановите и програмите за одржување и развој со проширување на материјалната основа на трудот и јакнење на степенот на современост и ефикасност во водостопанството, работниците во водостопанските организации на здружениот труд со работниците, работните луѓе и граѓаните во други заинтересирани организации и заедници, основаат самоуправни интересни заедници за водостопанство

Член 7

Во областа на водостопанството од посебен општествен интерес се следните дејности: заштитата и одбраната од штетните дејства на водите; заштитата на коритата и бреговите на водотеците и езерата; заштитата на водите од загадување, обезбедување на вода за водоснабдување; наводнувањето и одводнувањето на земјоделските и други земјишта; заштитата од ерозија и уредувањето на порои; организирањето и насочувањето на експлоатацијата на песок, чакал и камен од природните водотеци и езера; изградбата, одржувањето и реконструкцијата на водостопански објекти и постројки и набљудувањето, истражувањата и проучувањата во врска со режимот, употребата и користењето на водите.

Работите од став 1 на овој член ги вршат водостопанските организации на здружениот труд или водостопанска основна организација на здружениот труд во состав на друга организација на здружениот труд.

Член 8

Инвеститори во областа на водостопанството се самоуправните интересни заедници за водостопанство и водостопанските организации на здружениот труд и други организации и заедници, чии инвестициони планови и програми се донесуваат во согласност со самоуправните интересни заедници за водостопанство.

Извршувањето на инвестиционите работи самоуправната интересна заедница за водостопанство го доверува на водостопанска организација на здружениот труд во мера за која е оспособена или на друга организација или заедница оспособена за оваа дејност.

Член 9

Собранијата на општествено-политичките заедници и нивните извршни органи и органите на управата, самоуправните интересни заедници за водостопанство, водостопанските организации на здружениот труд и другите организации и заедници што го следат општествениот и материјалниот развој и одлучуваат за развојната и тековната политика во водостопанството, трајно се користат со стручни услуги на научно-истражувачки и специјализирани стручни организации на здружениот труд, односно на општествениот систем за информирање.

Член 10

Одредбите на овој закон се однесуваат на изворските, протечните, стоечките и подземните води, на зафатените атмосферски води, водите за пиење и опадните води, на коритата и бреговите на водотеците и пороите, езерата и акумулациите, како и на термалните и минералните води, доколку со посебен закон не е поинаку определено.

Член 11

Водите се добро од општ интерес и се под посебна општествена заштита.

Користењето на водите од водотеците, природните езера, акумулациите, природните извори, подземните води, водите од јавните бунари и јавните

чешми, заштитата и одбраната од штетните дејства на водите и заштитата на водите од загадување се врши под услови и на начин пропишани со овој закон.

Член 12

Со природните водотеци, природните езера, природните извори и подземните води, како добра од општ интерес, управува општината на чие подрачје се наоѓаат тие, доколку не се дадени на управување на водостопанска или на друга организација на здружениот труд.

Член 13

Природен водотек или дел од природен водотек на кој се извршени регулациони работи или се изградени водостопански објекти со кои се врши влијание врз постојниот режим на водите, а претставуваат хидротехничка целина, го губи својството на природен водотек.

Кои водотеци или делови од водотеци го изгубиле својството на природен водотек ги определува општината на чие подрачје се наоѓаат тие и ги пренесува на управување на водостопанска или на друга организација на здружениот труд.

Со вештачките езера (акумулации) и вештачките водотеци управува водостопанска или друга организација на здружениот труд чии основни средства се тие објекти или им се дадени на управување, под услови и на начин пропишани со овој закон.

Водите од вештачките езера и вештачките водотеци се во општа употреба за спорт, рекреација, одмор и слично, доколку со тоа не се нарушува режимот на користењето на тие води, односно не се менува нивната намена и не се нанесува штета на изградените водостопански објекти и постројки.

На водите од став 4 на овој член, во случаите предвидени со овој закон, може да им се определи посебна намена, односно да се забрани или ограничи нивната употреба.

Член 14

Природните површински извори на вода и подземните води кои по количество и квалитет овозможуваат водоснабдување на населението на две или повеќе општини првенствено се користат за водоснабдување на населението и за производство и преработка на прехранбени производи.

На водите што се користат за стопански потреби може да им се промени намената доколку тие треба да се користат за потребите од став 1 на овој член, со право на надоместок на поранешните корисници за вложениите средства и труд според прописите за експропријација, односно со обезбедување на потребите од вода на друг начин.

Член 15

Како водостопански објекти и постројки, во смисла на овој закон, се сметаат објектите и постројките за:

1. уредување и регулација на реки и езера за заштита од поплави, за уредување на порои и заштита на земјиштето од ерозија (заштитни објекти и постројки);
2. одводнување и наводнување на земјиште (хидромелиоративни системи, објекти и постројки);
3. зафаќање површински и подземни води, како и за доведување на тие води за стопански, стопанско-комунални потреби и за потребите на населението (објекти и постројки за употреба или користење на водите);
4. одведување и пречистување на опадните води (објекти и постројки за заштита на водите);
5. енергетско користење на водите;
6. акумулирање на водите и друг материјал во течна состојба (брани и акумулации) и
7. други и посебни намени во водостопанството (посебни водостопански објекти и постројки).

Член 16

За изградба и реконструкција на водостопански и други објекти и постројки, како и за работи или мерки што можат да создадат промени во режимот на водите, покрај условите утврдени со прописите за изградба на инвестициони објекти, мораат да бидат исполнети и условите определени со овој закон.

Режимот на водите, во смисла на овој закон, го сочинуваат елементите кои влијаат на квантитативната и квалитативната состојба на водите на определено место и во определено време.

Основни елементи на режимот на водите се: водостoj, протек, насока на текот, брзина на водата, брзина и количество на преносот, температурата на водата, физички, хемиски, бактериолошки и биолошки состав и радиоактивни особини на водата.

Член 17

Употребата и користењето на водите, заштитата на водотеците и езерата, заштитата на водите од загадување и заштитата од штетните дејства на водите, како и изградбата на водостопански и други објекти и постројки кои имаат влијание врз режимот на водите се врши во согласност со Водостопанската основа на Социјалистичка Република Македонија.

Член 18

Изградбата и користењето на водостопанските објекти и постројки кои служат за водоснабдување на населението, за производство и преработка на прехранбени производи, за потребите на народната одбрана, како и користење на термалните и минералните води за овие потреби имаат првенство пред изградбата и користењето на објекти и постројки за други намени.

Член 19

Подрачјата на кои има изворски, подземни, протечни, акумулирани и други видови води (извори), кои по квалитет и количество се наменети да се користат или се користат за водоснабдување на населението и за производство и преработка на прехранбени производи, се заштитуваат од загадување и од други дејства кои можат неповолно да влијаат врз квалитетот и количеството на изворите.

Заштитата на квалитетот и количеството на водата во изворите од став 1 на овој член се обезбедува со определување и одржување на заштитни зони и утврдување на посебни услови за користење на земјиштето, изградбата и користењето на објектите и вршење на други дејства во заштитните зони.

Член 20

Хидромелиоративни системи, објекти и постројки се градат со претходно усогласување на заинтересираните организации на здружениот труд, месните заедници, други самоуправни организации и заедници и работните луѓе од подрачјето во кое се протегат системот, објектите и постројките.

Усогласувањето од став 1 на овој член се врши во соодветните самоуправни интересни заедници за водостопанство.

Член 21

За изградба, реконструкција, одржување и користење на водостопански објекти и постројки, како и за следење и користење на водите, на земјиштето можат да се установуваат службености и други ограничувања на правото на сопственост, односно правото на користење.

Член 22

За изградба, реконструкција и доградба на водостопански и други објекти и постројки и за вршење на работи кои можат да создадат промени на режимот на водите, потребна е водостопанска согласност.

Член 23

За употреба или користење на вода и за користење на изградените водостопански и други објекти и постројки кои имаат влијание врз режимот на водите, потребна е водостопанска дозвола.

Член 24

Издадените водостопански согласности и водостопански дозволи се запишуваат во водна книга.

II. ТЕХНИЧКИ И ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. Сливни подрачја

Член 25

Обезбедувањето на единството во режимот на водите и долгорочното планирање за рационално користење на водите во Социјалистичка Република Македонија се врши по сливни подрачја.

Сливно подрачје, во смисла на овој закон, опфаќа подрачје на еден слив и претставува една хидрографска целина.

На територијата на Републиката постојат три сливни подрачја, и тоа: вардарско сливно подрачје, црнодримско сливно подрачје и струмичко сливно подрачје.

Член 26

Вардарското сливно подрачје ги опфаќа сливовите на реката Вардар со своите притоки на територијата на Републиката до југословенско-грчката државна граница и сливот на Дојранското Езеро на територијата на Републиката.

Црнодримското сливно подрачје ги опфаќа сливовите на Преспанското и Охридското Езеро на територијата на Републиката и сливот на реката Црн Дрим со своите притоки на територијата на Републиката до југословенско-албанската државна граница.

Струмичкото сливно подрачје ги опфаќа сливовите на реките: Струмица, Циронска и Лебница до југословенско-бугарската државна граница.

Член 27

Префрлувањето на води од едно во друго сливно подрачје се врши врз основа на одлука на Собранието на Социјалистичка Република Македонија.

2. Водостопански подрачја

Член 28

Заради порационално користење на водните ресурси, за поорганизиран приод кон остварување на водостопанските решенија во Водостопанската основа на Социјалистичка Република Македонија, за успешно и непосредно извршување на заштитата од штетните дејства на водите и заштитата на водите од загадување, како и за користење на хидромелиоративните системи, односно за поусpesно организирање на стопанисувањето со водите, на територијата на Републиката се воспоставуваат 14 водостопански подрачја, и тоа:

1. „Полог“, што ги опфаќа подрачјата на општините Гостивар и Тетово;
2. „Треска“, што ги опфаќа подрачјата на општините Кичево и Македонски Брод;
3. „Скопје“, што ги опфаќа подрачјата на општините во Скопје;
4. „Пчиња“, што ги опфаќа подрачјата на општините Куманово, Крива Паланка и Кратово;
5. „Титов Велес“, што го опфаќа подрачјето на општината Титов Велес, освен деловите зафатени со хидромелиоративните системи „Брегалница“ и „Тиквеш“;
6. „Брегалница“, што ги опфаќа подрачјата на општините: Берово, Делчево, Винаца, Кочани, Пробиштип, Штип, Свети Николе и дел од подрачјето на Титов Велес што се зафаќа или ќе биде зафатено со хидромелиоративните објекти и постројки на хидромелиоративниот систем „Брегалница“;

7. „Тиквеш“, што ги опфаќа подрачјата на општините: Неготино, Кавадарци и дел од Титов Велес што се зафаќа или ќе биде зафатено со хидромелиоративните објекти и постројки на хидромелиоративниот систем „Тиквеш“;

8. „Педагогонија“, што ги опфаќа подрачјата на општините: Прилеп, Битола, Крушево и Демир Хисар;

9. „Валандово“, што го опфаќа подрачјето на општината Валандово;

10. „Гевгелија“, што го опфаќа подрачјето на општината Гевгелија;

11. „Струмица“, што ги опфаќа подрачјата на општините Радовиш и Струмица;

12. „Преспа“, што го опфаќа подрачјето на општината Ресен;

13. „Црн Дрим“, што ги опфаќа подрачјата на општините Охрид и Струга и

14. „Дебар“, што го опфаќа подрачјето на општината Дебар.

3. Водостопанска основа

Член 29

Водостопанската основа на Социјалистичка Република Македонија е долгорочен план за одржување и подобрување на режимот на водите и за користење на водите на територијата на Републиката (Водостопанска основа).

Водостопанската основа особено содржи: поставена состојба на режимот и билансот на водите и водостопанските објекти и постројки на определено сливно подрачје, основни елементи и услови на режимот и билансот на водите со кои се обезбедуваат најцелесообразни технички и економски решенија за заштита од штетните дејствија на водите, за заштита на водите од загадување и за употреба и користење на водите на определено подрачје за определено време, основни критериуми за класификација на водите и категоризација на водотеците и друго.

Член 30

Водостопанската основа ја донесува Собранието на Социјалистичка Република Македонија, на предлог на Извршниот совет на Собранието на Социјалистичка Република Македонија.

На секои десет години, по правило, се врши ревизија на Водостопанската основа.

Одделни решенија од Водостопанската основа може да се менуваат ако со инвестиционо-техничката документација од повисока фаза се докаже дека за сливно подрачје, дел од слив или водотек постои пооптимално и општествено пооправдано, комплексно или поединечно водостопанско решение од предвиденото во Водостопанската основа.

Член 31

Нацртот на Водостопанската основа со документацијата се става на јавен увид најмалку 30 дена, што се огласува во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

Нацртот на Водостопанската основа им се доставува на мислење на собранијата на општините, на заинтересираните организации на здружениот труд и другите самоуправни организации и заедници и на заинтересираните републички органи на управата.

Собранијата на општините, месните заедници, заинтересираните организации на здружениот труд, другите самоуправни организации и заедници и органите на управата, граѓанските правни лица и граѓаните можат на нацртот на Водостопанската основа да стават забелешки и предлози најдоцна 30 дена по истекот на рокот од став 1 на овој член.

Член 32

Катастарот на природните извори, катастарот на бунарите и пумпите, елаборатот за подземните води, студиите и другата документација во врска

со интегралниот развој на сливот на реката Вардар и пловниот пат Дунав—Егејско Море се составен дел на Водостопанската основа.

Член 33

Ако во Водостопанската основа, за одделни сливни подрачја, дел од сливно подрачје или одделни водотеци, се дадени варијантни решенија за комплексно или поединечно користење на водите, на предлог на Извршниот совет на Собранието на Социјалистичка Република Македонија, заонован на инвестиционо-техничката документација од повисока фаза за варијантите, по прибавени мислења од заинтересираните општини и од Републичката самоуправни интересна заедница за водостопанство, Собранието на Социјалистичка Република Македонија одлучува која од варијантите се прифаќа за реализација.

Член 34

Врз основа на научно-истражувачки сознанија, изменети услови и потреби и друпи поводи за унапредување на Водостопанската основа во текот на нејзината примена, Собранието на Социјалистичка Република Македонија, на предлог на Извршниот совет на Собранието на Социјалистичка Република Македонија, а по прибавено мислење од Републичката самоуправни интересна заедница за водостопанство и од заинтересираните општини, може да менува и дополнува одделни услови и критериуми утврдени во Водостопанската основа.

Член 35

Собранието на општината, односно собранијата на општините во определено водостопанско подрачје, на предлог на соодветната самоуправни интересна заедница за водостопанство и по прибавено мислење од Републичката самоуправни интересна заедница за водостопанство и републичкиот орган на управата надлежен за работите на водостопанството, можат да донесат водостопанска основа за водостопанското подрачје.

Водостопанската основа за водостопанското подрачје е долгорочен план за одржување и подобрување на режимот на водите и за користење на водите во водостопанското подрачје и ги содржи елементите утврдени во став 2 на член 29 на овој закон.

Член 36

Изработката на инвестиционо-техничката документација и изградбата на водостопански, електростопански, комунални, индустриски и други објекти и постројки кои имаат влијание врз режимот на водите, користењето на тие објекти и постројки, користењето на водите и испуштање на употребените води и друпи дејства врз водите се вршат во согласност со Водостопанската основа, односно во согласност со водостопанската основа за водостопанското подрачје.

Водостопанска согласност

Член 37

Одобрение за изградба, реконструкција или доградба на водостопански и друпи објекти и постројки кои имаат влијание врз режимот на водите, како и за вршење на работи што можат привремено, повремено или трајно да создаваат промени на природниот или вештачки воспоставениот режим на водите, може да се издаде по претходно добиена водостопанска согласност.

Без водостопанска согласност не смее да започне изградба на објекти и постројки и да се вршат работите од став 1 на овој член, ниту изградбата, односно работите да се вршат спротивно на условите утврдени со водостопанската согласност.

Член 38

Во постапката за издавање на водостопанска согласност се усогласува техничката документација

ја за изградба или реконструкција на објектот или постројката со Водостопанската основа, односно водостопанската основа за водостопанското подрачје, а особено: намената, количеството на водите што се зафаќаат, квалитетот и количеството на водите што се испуштаат, начинот, времето и другите услови за изградба и друго што влијае врз режимот на водите.

Член 39

Водостопанска согласност се издава во согласност со Водостопанската основа, односно со водостопанската основа за водостопанското подрачје.

Водостопанска согласност за водостопански објекти и постројки кои се градат за користење на вода за повеќе намени и од повеќе корисници се издава врз основа на претходна спогодба на заинтересираните корисници.

Ако во рок од 60 дена од денот на поднесението барање за издавање на водостопанска согласност не се постигне спогодбата од став 2 на овој член, органот на управата надлежен за водостопанство одлучува и без таква спогодба.

Член 40

По барање на инвеститорот, органот на управата надлежен за водостопанство е должен да утврди водостопански услови за проектирање на објектот или постројката за чија изградба, реконструкција или доградба е потребна водостопанска согласност.

Водостопанските услови за проектирање од став 1 на овој член мораат да бидат во согласност со одредбите на овој закон, водостопанската основа, односно со водостопанска основа за водостопанското подрачје и со обврските на Републиката што произлегуваат од меѓудржавните договори на Социјалистичка Федеративна Република Југославија со соседните земји.

Член 41

Општинскиот орган на управата надлежен за водостопанство, по прибавени мислења од заинтересираните месни заедници, од водостопанската организација на здружениот труд и од соодветните самоуправни интересни заедници за водостопанство, издава водостопанска согласност за изградба, реконструкција или проширување на:

1. водоводи, канализации, обични бунари и цистерни, освен за потребите на индустријата, воведувањето на канализација во реципиент за населби со над 5.000 жители и за воведување на отпадни води во природните езера;
2. системи за наводнување до 200 ха, ако не зафаќа вода од реката Вардар, Охридското, Преспанското и Дојранското Езеро;
3. системи за одводнување до 200 ха;
4. објекти и работи за уредување на порои и ерозивни површини;
5. објекти за одбрана од поплави и регулација на водотеци, освен за реката Вардар;
6. мостови со распон над 5 м на локални патишта, освен мостови на реката Вардар и;
7. локални и основни шумски патишта.

Како обични бунари не се сметаат артеските, субартеските и рени бунарите.

За објекти, постројки и работи кои не се опфатени во став 1 на овој член, за регионални водоводи, како и за објекти што се протегаат во подрачјата на две и повеќе општини, водостопанска согласност издава републичкиот орган на управата надлежен за водостопанство, по прибавени мислења од Републиката самоуправни интересна заедница за водостопанство и од заинтересираните водостопански организации на здружениот труд.

Член 42

Кон барањето за водостопанска согласност се приложува техничка документација, најмалку на ниво на идеен проект, во која се разработени технолошкиот процес и постапката за зафаќање

и користење на водата, начинот и ефектот од пречиштувањето на отпадните води и нивното одведување во реципиент и влијанието на објектите и постројките врз режимот и билансот на водите.

Член 43

Без водостопанска согласност граѓанин на сопствено земјиште или земјиште на кое има право на користење, може да копа обичен бунар за снабдување со вода за пиење, за поenje на добиток и за други лични потреби, како и да зафати вода и изгради бразда за наводнување на земјиште кое не е опфатено со хидромелиоративен систем за наводнување, доколку битно не го менува режимот на постојните корисници на вода.

Обичен бунар може да се копа на растојание најмалку 20 м од најблискиот постоен бунар и најмалку 5 м од прадежниот објект на соседот, доколку со соседот не постигне поинаква спогодба.

Без водостопанска согласност не може да се копа бунар за наводнување на земјиште опфатено со хидромелиоративен систем, како и бунар за користење на субартески и артески подземни води.

Член 44

Кон барањето за водостопанска согласност за изградба или реконструкција на водостопански објекти и постројки за акумулирање на вода или друга материја во течна состојба (јаловишта и слично), покрај документацијата од член 42 на овој закон, се приложува и техничка документација изработена според посебните прописи.

Член 45

Водостопанската согласност престанува да важи ако со изградбата на објектот или постројката не се започне во рок од три години од нејзиното издавање.

Член 46

Препис од секоја издадена водостопанска согласност општинскиот орган на управата надлежен за водостопанство е должен да достави до републичкиот орган на управата надлежен за водостопанство и на заинтересираните водостопански организации на здружениот труд.

Републичкиот орган на управата надлежен за водостопанство е должен да им достави препис од секоја издадена водостопанска согласност на заинтересираните општини и на заинтересираните водостопански организации на здружениот труд.

Водостопанска дозвола

Член 47

Водостопанската дозвола е акт со кој се стекнува право за употреба или користење на вода и за користење на изградените водостопански и други објекти, постројки и работи кои имаат влијание врз режимот на водите, како и право за испуштање на употребени или искористени води во реципиент.

Водостопанската дозвола ја издава органот на управата надлежен за водостопанство што ја издал водостопанската согласност.

Ако за изградениот објект или постројка не е пропишано издавање на водостопанска согласност, со водостопанската дозвола се утврдува начинот, условите за употреба или користење на водите, како и мерките за заштита на водите од загадување.

Член 48

Начинот и условите за употреба или користење на вода и мерките за заштита на водите од загадување се утврдуваат првенствено во согласност со утврдениот режим на водите во Водостопанската основа.

Ако објектот е изграден за повеќе намени и корисници, распределбата и користењето на вода по количество, време и други услови спогодбено се утврдува меѓу корисниците на објектот.

Доколку во рок од 60 дена од денот на поднесеното барање за водостопанска дозвола не се постигне спогодбата од став 2 на овој член, органот на управата надлежен за водостопанство со водостопанската дозвола ќе ја утврди распределбата на вода по намени, корисници и време што ќе се применува до постигнување на спогодба меѓу корисниците.

Член 49

Водостопанските и друштите објекти и постројки за кои согласно со член 47 на овој закон се издава водостопанска дозвола не може да се пуштат во употреба без водостопанска дозвола, ниту да се користат спротивно на условите утврдени во водостопанската дозвола.

Член 50

Ако поради ограниченоста на количеството на водите не можат да се задоволат потребите на сите баратели, при издавањето на водостопанската дозвола се води сметка за првенството од член 14 на овој закон.

Член 51

За употреба или користење на водите од природните водотеци и природните езера не е потребна водостопанска дозвола кога тие се користат за пиење, капење, напојување на добиток и друштни потреби, заливање, спорт, рекреација и други слични потреби, ако со тоа битно не се нарушува режимот на водите.

Општината може во одделни случаи, заради заштитата на здравјето на луѓето, заштитата на водите од загадување и слично, да го ограничи, забрани или да пропише начин на употреба или користење на водите за намените од став 1 на овој член.

Член 52

Без водостопанска дозвола праѓанин може да употребува или користи вода од обичен бунар и обична чешма за пиење, напојување на добиток и други слични потреби.

Член 53

Општинскиот орган на управата надлежен за водостопанство одобрува употреба или користење на вода од природните водотеци и природните извори, кои не се функционално вклопени во хидромелиоративен систем, објект или постројка, за наводнување и за друштни локални потреби, по прибавено мислење на заинтересираните месни заедници и соодветната самоуправни интересна заедница за водостопанство и ги утврдува условите под кои ќе се употребува или користи водата.

Член 54

Одобрението од член 53 на овој закон општинскиот орган на управата надлежен за водостопанство го издава ако утврди дека барателот:

1. нема можност да биде снабден со вода од објектот со кој управува водостопанската или друга организација на здружениот труд;
2. водата ќе ја употребува или користи само за задоволување на сопствените потреби и
3. со објектот, со кој ја зема водата од природниот водотек и со кој ја доведува и враќа водата во водотекот, нема да се создава штета на коритото и бреговите на водотекот, на околното земјиште, индустриските и други објекти и други добра и не ги загадува водите.

Член 55

Првенство на употреба или користење на вода од член 53 на овој закон имаат барателите чие земјиште е поблиску до природните извори и водотеци и корисниците на водостопанските објекти и постројки од член 18 на овој закон, како и стекнато право и потребата за вода на низводните корисници.

Член 56

Водостопанска дозвола се издава за определено или неопределено време.

Право на употреба или користење на вода добиено врз основа на водостопанска дозвола не може да се пренесува на други корисници без согласност на органот што ја издал дозволата.

Член 57

Кон барањето за издавање на водостопанска дозвола се приложува елаборат што ги содржи особено следните податоци: местоположба на објектот, намена, количество, време и начин на кој водите ќе се употребуваат или користат, записник за извршениот технички преглед на изградедниот објект односно постројка, како и друштни податоци од кои може да се утврди дали објектот или постројката е изграден во согласност со условите на издадената водостопанска согласност.

Член 58

Правото на употреба или користење на водите стекнато со водостопанска дозвола престанува:

1. кога ќе истече рокот на важноста на дозволата;
2. кога корисникот се откажал од правото на употреба или користење утврдено со дозволата;
3. ако правото не се користи без оправдани причини подолго од две години од денот на издавањето на дозволата и
4. ако правото се користи спротивно на условите утврдени во дозволата.

Решение за утврдување престанок на правото за употреба или користење на вода донесува органот на управата што ја издал водостопанската дозвола.

Член 59

Препис од секоја издадена водостопанска дозвола општинскиот орган на управата надлежен за водостопанство е должен да му достави на републичкиот орган на управата надлежен за водостопанство и на заинтересираните водостопански организации на здружениот труд.

Републичкиот орган на управата надлежен за водостопанство е должен да достави препис од секоја водостопанска дозвола што ја издал на заинтересираните општини и на заинтересираните водостопански организации на здружениот труд.

Водна книга и катастар

Член 60

Издадените водостопански согласности и водостопански дозволи за користење и употреба на вода се евидентираат во водна книга.

Водната книга ја водат органите на управата надлежни за издавање на водостопанска согласност и водостопанска дозвола.

Се овластува републичкиот орган на управата надлежен за водостопанство да го пропише начинот за водење на водната книга и содржината на истата.

Член 61

Катастар на водостопанските објекти и постројки водат водостопанските и друштите организации на здружениот труд кои управуваат со тие објекти и постројки.

Се овластува републичкиот орган на управата надлежен за водостопанство да го пропише начинот за водење на катастарот на водостопанските објекти и постројки и неговата содржина.

4. Вода за пиење

Член 62

Водите што се употребуваат или се наменети за пиење или за производство и преработка на прехранбени производи не смеат да содржат физички, хемиски, биолошки и бактериолошки материји и да имаат радиоактивни особини над дозволените граници што се штетни за здравјето на луѓето.

Се овластува функционерот што раководи со републичкиот орган на управата надлежен за работите на здравството да ги определи пранијците над кои водата за пиење не смее да содржи материји и да има радиоактивни особини што се штетни за здравјето на луѓето.

Член 63

Водите што со одредбите на овој закон, Водостопанската основа или со друг општ акт се определени првенствено да се користат за водоснабдување на населението и за производство и преработка на прехранбени производи, не смеат да се користат за други намени на начин кој негативно влијае на количеството и квалитетот на водите и кој ја спречува првенствената намена.

Зафаќањето на водите од став 1 на овој член, што можат да се користат за регионално водоснабдување на населби, како и распределбата на тие води по населби, се врши според посебни студии.

Член 64

Квалитетот и штедроста на водата од изворите што се наменети да се користат или се користат за водоснабдување на населението и за производство и преработка на прехранбени производи се заштитуваат со воспоставување и одржување на потесна и една или повеќе пошироки заштитни зони, како и со определување на услови под кои може да се врши обработка на земјиштето, изградба и користење на објекти и вршење на други дејства во заштитните зони што можат неповолно да влијаат врз квалитетот и штедроста на водата во изворите.

Како потесна заштитна зона, во смисла на овој закон, се смета непосредниот простор околу изворот или местото за зафаќање на вода за пиење, за водоснабдување на населби и за производство и преработка на прехранбени производи, во граници што се определуваат во зависност од штедроста и значењето на изворот, конфигурацијата, видот и составот на земјиштето, близината на населени места и друго.

Како поширока заштитна зона, во смисла на овој закон, се смета поширокиот простор околу изворот, во кој обработката на земјиштето, изградбата и користењето на објекти и вршењето на други дејства можат негативно да влијаат врз квалитетот и штедроста на водата во изворот, во границите што се определуваат во зависност од големината и значењето на изворот, хидрогеолошката состојба, потеклото на водите во изворот и друго.

Се овластува функционерот што раководи со републичкиот орган на управата надлежен за работите на здравството, поблиску да го пропише начинот на определување и одржување на заштитните зони од став 1 на овој член.

Член 65

Заштитните зони на изворите од член 64 на овој закон како и условите за обработка на земјиштето, за изградба и користење на објекти и за вршење на други дејства ги утврдува собранието на општината на чие подрачје се наоѓаат изворите, односно заштитните зони.

Ако изворот, односно заштитните зони на изворот се во подрачје на две или повеќе општински заштитни зони на тој извор, како и условите од став 1 на овој член, ги утврдуваат собранијата на тие општини споодобено.

Ако во рок од две години собранијата на општините не се спогодат за заштитните зони на изворот од став 2 на овој член, по барање на една од општините, Собранието на Социјалистичка Република Македонија ќе ги утврди заштитните зони и ќе ги пропише условите за обработка на земјиштето, за изградба и користење на објектите и за вршење на други дејства во заштитните зони.

Член 66

Поради ограничување и спроведување контрола на движењето, земјиштето на потесната заштитна зона се оградува и се преземаат други потребни мерки за обезбедување.

На земјиштето во потесната заштитна зона се забранува да се градат објекти и да се вршат било какви дејства, освен зафатни објекти, резервоари, пумпни станици, погонски згради, трансформатори, внатрешни патишта и други објекти потребни за водоснабдувањето и дејствата потребни за функционирање на тие работи.

Земјиштето во потесната зона во сопственост на граѓани се експроприра.

Член 67

Во пошироките заштитни зони на изворите се забранува обработка на земјиштето, изградба и користење на објекти и вршење на дејства спротивно на пропишаните услови.

Доколку настанат штети од ограничувањата на користењето на земјиштето, сопствениците на земјиштето од пошироката заштитна зона имаат право на надоместок.

Член 68

Изградба на нови или реконструкција на постојни објекти и постројки за зафаќање на вода за пиење може да започне откако ќе се утврди:

1. штедроста на изворот;
2. физичкиот, хемискиот, биолошкиот и бактериолошкиот состав и радиоактивните особини на водата за изворот и
3. дека проектното решение на објектот одговара на пропишаните мерки за обезбедување заштитата на изворот и на пропишаните мерки за дезинфекција на водите.

Член 69

Организациите на здружениот труд што вршат снабдување на вода за пиење и организациите на здружениот труд што употребуваат вода од сопствени извори за производство и преработка на прехранбени производи се должни да вршат дезинфекција на водите и да обезбедуваат постојано и редовно испитување на квалитетот и здравствената исправност на водите, објектите и постројките.

Дезинфекција на водите и постојано и редовно испитување на квалитетот и здравствената исправност на водите се врши и на сите други води за пиење што не се опфатени со став 1 на овој член (водоводи во градски и селски населби, јавни чесми, извори, бунари и пумпи во населби, покрај патишта, туристички локалитети и на други места), како и водостопански објекти во сопственост на граѓани.

Водоснабдителните објекти чии води не се квалитетни и здравствено исправни за пиење јавно се обележуваат.

Дезинфекцијата и испитувањето на водите од став 2 на овој член и обележувањата од став 3 на овој член ги врши општината.

Анализа и контрола на квалитетот на водите за пиење и на водите што се употребуваат за производство и преработка на прехранбени производи вршат овластени организации на здружениот труд што располагаат со соодветни лаборатории и стручни работници.

Член 70

Се овластува функционерот што раководи со републичкиот орган на управата надлежен за работите на здравството поблиску да го уреди начинот за вршење на дезинфекција, обемот, видот и методологијата на испитувањето на водите за пиење и водите за производство и преработка на прехранбени производи, како и условите што мораат да ги исполнуваат организациите на здружениот труд што вршат анализа и контрола на тие води.

5. Заштита од штетните дејства на водите и одбрана од поплави

Член 71

Врз основа на долгорочни, среднорочни и годишни планови и програми за спречување на штетните дејства на водите, се преземаат превентивни мерки, се врши изградба на заштитни објекти и се изведуваат работи за заштита (изградба на насипи, акумулации, регулација на реки, уредување на порои, заштита на земјиште од ерозија, пошумување и слично).

Плановите и програмите од став 1 на овој член ги донесува соодветната самоуправна интересна заедница за водостопанство.

На плановите и програмите од став 2 на овој член согласност даваат собранијата на општините на чии подрачја е основана соодветна самоуправна интересна заедница за водостопанство.

Пошумувањето за спречување на штетните дејства на водите има приоритет во плановите и програмите на пошумувањето во Републиката.

Член 72

Заради непосредна заштита од поплави, собранието на општината донесува план за заштита и одбрана од поплави за загрозените подрачја, по претходно мислење на општинскиот штаб за цивилна заштита, на соодветната самоуправна интересна заедница за водостопанство, месните заедници и другите заинтересирани организации и заедници.

Доколку загрозеното подрачје од поплави се протега на две или повеќе општини, планот за заштита и одбрана од поплави го донесуваат спогодбено општините.

По еден примерок од планот од став 1 на овој член се доставува на општинскиот и Републичкиот штаб за цивилна заштита, на републичкиот орган на управата надлежен за водостопанство и на соодветната самоуправна интересна заедница за водостопанство.

Со планот од став 1 на овој член се предвидуваат оперативни мерки и други дејства за заштита и одбрана од поплави и потребните средства за неговото извршување. Во извршувањето на планот учествуваат организациите на здружениот труд, заедницата за осигурување имоти и лица и другите самоуправни организации и заедници, како и работните луѓе и граѓаните од загрозеното подрачје.

Основните елементи на планот од став 1 на овој член ги пропишува Извршниот совет на Собранието на Социјалистичка Република Македонија во согласност со Републичката самоуправна интересна заедница за водостопанство.

Член 73

Планот за заштита и одбрана од поплави содржи особено топографски, хидролошки, хидротехнички, демографски, стопански и други податоци и податоци, работи и мерки што се преземаат и извршуваат пред опасноста и за време на одбраната од поплави и организација на заштитата и одбраната од поплави.

Најмалку еднаш на три години, по правило, се врши ревизија на планот за заштита и одбрана од поплави, при што се внесуваат потребните измени и дополнувања.

Член 74

Организациите на здружениот труд, другите самоуправни организации и заедници, граѓанските правни лица и граѓаните кои со планот за заштита и одбрана од поплави се предвидени да учествуваат во заштитата и одбраната од поплави, се должни навреме и уредно да ги извршуваат обврските предвидени со планот.

Ако мерките предвидени со планот за заштита и одбрана од поплави не се доволни за отстранување на опасноста, органот определен со планот може да нареди и други неопходни мерки.

Член 75

Границите на подрачјето што може да биде загрошено од поплави ги определува општината.

Предлогот за определување на границите на загрозеното подрачје го изготвува водостопанската организација на здружениот труд во согласност со општинскиот штаб за цивилна заштита.

Доколку загрозеното подрачје од поплави се протега на две или повеќе општини, границите на тоа подрачје ги определуваат спогодбено општините.

Член 76

Во случај на вонредна потреба може да се дозволи пуштање на вода во бранетото подрачје со пресечување на насипи или на друг начин со цел да се спречат, односно намалат штетите.

Одлука за пуштање вода во бранетото подрачје донесува Републичкиот штаб за цивилна заштита.

Член 77

Организациите на здружениот труд што управуваат со брани и акумулации и заштитни насипи се должни овие објекти да ги користат на начин што обезбедува прифаќање на поплавните бранови, како и обезбедување на нивна заштита од елементарни непогоди.

Зафатнината на акумулациите за прифаќање на поплавните бранови, како и режимот на полнењето и празнењето на тие акумулации, ги утврдува републичкиот орган на управата надлежен за водостопанство по прибавено мислење од соодветната самоуправна интересна заедница за водостопанство и од други заинтересирани организации и заедници.

Член 78

Организациите на здружениот труд од став 1 на член 77 на овој закон се должни да го известуваат Републичкиот хидрометеоролошки завод за состојбата на нивоата и количествата на акумулираните води во акумулациите, како и количествата на водите што се испуштаат од нив.

Во случај на опасност од уривање на брани, пробивање на заштитни насипи, како и испуштање или прелевање на поголеми количества вода од акумулациите што можат да предизвикаат поплави, организациите на здружениот труд од став 1 на член 77 на овој закон се должни да обезбедуваат известување и тревожење на населението од загрозеното подрачје.

Известувањата за состојбата од став 1 на овој член се врши според методологија што ја донесува Републичкиот хидрометеоролошки завод, по претходна согласност на Републичката самоуправна интересна заедница за водостопанство, водостопанската организација на здружениот труд и републичкиот орган на управата надлежен за водостопанство.

Член 79

За учеството во одбрана од поплави на организациите на здружениот труд им припаѓа надомест во износ од направените стварни трошоци, а на граѓаните и за неостварениот личен доход.

На организациите на здружениот труд, другите самоуправни организации и заедници, земјоделските задруги, граѓанските правни лица и граѓаните за чии објекти, постројки и имоти се организира и врши одбрана од поплави не им припаѓа надомест за направените стварни трошоци, освен за штети причинети со намерно пуштање на вода во бранетото подрачје, заради спречување на поголеми штети.

Член 80

Во времетраењето на опасноста од поплави органот што раководи со одбраната е должен да ги известува соодветните органи на низводните подрачја за сите појави и мерки што ги презема на своето подрачје, а кои се од значење за одбрана на тие подрачја, како и да соработува со нив.

Член 81

Републичкиот хидрометеоролошки завод, пред настапување на критични водостои за бранетото подрачје, е должен да ги известува Републичкиот и општинските центри за известување и тревожење на загрозените подрачја и да им дава прогноза за времето на доаѓањето и висината на поплавните бранови.

Член 82

За одржување на објектите за заштита и одбрана од поплави во функционална состојба се грижи водостопанската организација на здружениот труд, соодветните самоуправни интересни заедници за водостопанство, како и општината на чие подрачје се наоѓаат тие објекти, за што склучуваат договор.

Член 83

Заради спречување на оштетувања на заштитните водостопански објекти и постројки, се забранува:

1. на одбранбените насипи да се изведуваат граѓини или да се вршат работи со кои се загрозува нивната стабилност, да се копа земја, садат дрвја и грмушки, забиваат колци или да се подигаат огради, доколку не се составен дел на системот за одбрана од поплави;
2. да се копаат и дупчат бунари на растојание помало од 10 метри од ножицата на одбранбените насипи;
3. да се копаат прокопи и паралелни канали по должината на насипот поблиску од 20 метри од внатрешната и 10 метри од надворешната страна на ножицата на насипот;
4. во појасот на одбранбениот насип и други заштитни објекти да се сечат дрвја, врбаи и грмушки што се составен дел на заштитата, одбранбените работи и мерки, доколку тоа не е определено со планот за одржување;
5. да се пушта добиток за напасување и преминување преку или долж заштитните објекти, доколку тоа не е предвидено со планот за одржување;
6. да се врши сообраќај долж или преку заштитните објекти, освен на определени за тоа места (природни рампи);
7. да се фрлаат отпадоци, земја и други предмети, со кои се затрупуваат каналите;
8. да се испуштаат отпадни води;
9. неовластено да се отвораат и затвораат устатите;
10. да се изведуваат работи кои би можеле да ја загрозуваат стабилноста на браната, одбранбените насипи и други заштитни водостопански објекти или нивната наменска употреба, како и да се менуваат природните услови во околната на акумулацијата поради што би можело да дојде до лизгање на теренот, појава на ерозија или создавање на вододерини и порои;
11. да се градат напречни насипи, прегради, други објекти и насади во коритата на водотеците кои го вложуваат режимот на течението на водите;
12. да се вади песок, чакал, камен и друго од заштитните водостопански објекти, доколку тоа не е предвидено со планот за одржување и
13. да се вршат и други работи со кои се оштетуваат заштитните водостопански објекти.

Член 84

Заради заштита на коритата и бреговите на природните водотеци и езера се забранува:

1. од коритата и бреговите на природните водотеци и езера да се вади чакал, песок и камен, ако со тоа се вложува постојниот режим на водите, се предизвикуваат процеси на ерозија и се ограничува или оневозможува употребата, односно користењето на водите;
2. да се менува правецот на водотекот без согласност на органот надлежен за водостопанство;
3. во водотеците и езерата да се фрла отпаден материјал (индустриски, комунален и друг), земја, шут, жаловина и друго и

4. да се вршат други работи со кои се оштетуваат коритата и бреговите на водотеците и езерата

Член 85

Како корито на регулиран водотек, во смисла на овој закон, се смета просторот меѓу крајбрежните објекти (насипи, кеови и др.), во кој постојано или повремено тече вода.

Како корито на природен водотек, во смисла на овој закон, се смета просторот меѓу границите на допирањето на педесетгодишната голема вода.

Како крајбрежен појас на водотек во населени места, во смисла на овој закон, се смета појас во широчина од 50 метри зад ножицата на насипот кај регулираните водотеци, односно зад линијата на допирањето на педесетгодишната вода кај нерегулираните водотеци, и во населените места широчината на крајбрежниот појас ја определува собранieto на општината.

Како крајбрежен појас на езеро, во смисла на овој закон, се смета појасот во широчина од 50 метри од линијата на највисокиот утврден водостой

Член 86

Пристапот во крајбрежниот појас на водотек и езеро за спорт, рекреација и слично е слободен, а користењето на земјиштето, изградбата на објекти и вршењето на други дејства во крајбрежниот појас го уредува општината, доколку со закон не е поинаку определено.

6. Заштита од ерозија и уредување на порои

Член 87

Под ерозија, во смисла на овој закон, се смета распаѓањето на земјиштето и разнесување на честичките под влијание на водата и ветерот, во обем што го деградира површинскиот слој на земјиштето.

Под ерозивно подрачје, во смисла на овој закон, се смета подрачјето зафатено со видливи траги од ерозија и кај што површинскиот слој на земјиштето е деградиран.

Под подрачје загрошено од ерозија, во смисла на овој закон, се смета земјиштето на кое се уште не се видливи траги на ерозија, но тоа може да се појави поради неправилното користење на тоа или околното земјиште и земјоделските и шумските култури.

Член 88

Под порои, во смисла на овој закон, се сметаат водотеци со стрмни падови, со ненадејни и брзи води, кои носат и таложат однесените или откинати делови на земја, песок, чакал и други материјали од повисоките во пониските места, а водите со наснос се разливаат неконтролирано во полињата или се влеваат во природен или вештачки реципиент.

Член 89

Под широчина на поројно корито, во смисла на овој закон, се смета просторот по кој течат највисоките поројни води, односно просторот меѓу рабовите на одронот и бреговите, а како должина на поројно корито се смета просторот од местото каде што водите почнуваат да го поткопуваат дното на бреговите на коритото до местото на таложењето.

Брегот на поројното корито, може да се определи во широчина по хоризонтала најмногу до 100 метри од границата на поројното корито.

Член 90

На предлог на соодветната самоуправни интересна заедница за водостопанство, собранieto на општината ги определува границите на ерозивното подрачје и подрачјето загрошено од ерозија и ги утврдува мерките и работите за заштита на земјиштето од ерозија и уредувањето на пороите.

Член 91

Заштитни мерки и работи за уредување на ерозивното подрачје и подрачјето загрошено од ерозија се особено:

1. пошумување, затревување и терасирање (со контурни ровови, подзидување и сл.);
2. пополнување на бразди и ровови;
3. мелиорација на пасишта, деградирани цуми и шикари;
4. забрана на копање и вадење на земја, песок, чакал и камен;
5. забрана на кастрене, сечење и копачење на дрва и грмушки и
6. забрана на пасење на добиток.

Мерките од став 1 на овој член соодветната самоуправни интересна заедница за водостопанство може да ги утврди и за еродирани површини во сливот и на бреговите на одделни порои пред да започне нивното уредување.

Член 92

Напоредно со уредувањето на поројот се врши и уредување на еродирани површини во сливот. Со проектот за уредување на поројот се определуваат границите на бреговите и местото на таложењето.

Со заштитните објекти на површините на бреговите и на местото на таложењето управува водостопанска организација на здружениот труд која го уредува поројот или на која тие и се пренесени на управување.

Член 93

Приоритетот на мерките и работите за заштита на земјиштето од ерозија и за уредување на пороите ги утврдува соодветната самоуправни интересна заедница за водостопанство во согласност со собранието на општината.

Член 94

Организациите на здружениот труд, граѓанските правни лица и граѓаните, кои со својот однос, со неправилна обработка на површините или со некое друго дејство создаваат ерозија, се должни на своја сметка да преземаат заштитни мерки за спречување на ерозијата и да ги надоместат направените штети.

7. Експлоатација на песок, чакал и камен

Член 95

Од коритата и бреговите на природните водотеци и езера не може да се врши вадење на песок, чакал и камен без претходно одобрение.

Со одобрението од став 1 на овој член се утврдува локацијата, количеството, начинот, времето и другите услови за вадење на песок, чакал и камен од коритата и бреговите на природните водотеци и езера.

Член 96

Одобрението од член 95 на овој закон го издава општинскиот орган на управата надлежен за водостопанство по претходно мислење на водостопанската организација на здружениот труд и општинскиот орган на управата надлежен за просторно и урбанистичко планирање.

Издавањето на одобренијата од став 1 на овој член општината може да го пренесе на водостопанската организација на здружениот труд.

Член 97

Кон барањето за вадење на песок, чакал и камен од водотек или езеро се приложува техничка документација, која особено содржи хидролошка анализа за големите и малите води и за подземните води, траса и нивелета на коритото на водотекот или дел од него што претставува регулационна целина, хидраулички пресметки за големите води, количеството на наносот, хидраулички про-

фили за големите и малите води и друго, а со цел да се одржи или подобри режимот на водите и да се заштити човековата околина.

Член 98

За вадење на песок, чакал и камен од коритата и бреговите на природните водотеци и езера се плаќа придонес.

По исклучок од став 1 на овој член придонес не се плаќа ако извадениот песок, чакал и камен се употребува во изградба и одржување на заштитни водостопански објекти и објекти за општонародна одбрана, како и комунални и други јавни објекти чиј инвеститор е месната заедница.

Член 99

Вадењето на песок, чакал и камен од коритото и бреговите на природните водотеци и езера го организираат водостопанските организации на здружениот труд.

По исклучок од став 1 на овој член за подрачје на кое не постои водостопанска организација на здружениот труд општината може да го довери организирањето на вадење песок, чакал и камен на друга организација на здружениот труд.

Ако на определено подрачје од коритата и бреговите на природните водотеци и езера не постои организирано вадење на песок, чакал и камен од страна на водостопанска организација на здружениот труд или нејзиниот капацитет е недоволен, организациите на здружениот труд од областа на градежништвото и Југословенската народна армија само за свои потреби можат да организираат вадење на песок, чакал и камен, во согласност со одобрението од членот 95 на овој закон.

Организациите на здружениот труд од областа на индустријата на градежни материјали, чии производи се темелат врз песок, чакал и камен, можат самостојно да организираат вадење на песок, чакал и камен ако е тоа порационално и поекономично во однос на условите на снабдување преку водостопанската организација на здружениот труд.

Член 100

Организациите на здружениот труд од член 99 на овој закон за експлоатација на песок, чакал и камен водат дневник во кој особено се евидентира извадената количина песок, чакал и камен, локацијата од каде се вади тој материјал и времето на вадењето.

8. Заштита на водите од загадување

Член 101

Заради зачувување и подобрување на квалитетот на водите се врши заштита на водите од загадување со спречување во нив да се внесуваат опасни и штетни материји во количества кои создаваат неповолни промени на својствата и составот на водата.

Опасни материји, во смисла на овој закон, се материите што ги запроздуваат животите и здравјето на луѓето, рибите, животните и растенијата (опасни материји).

Штетни материји, во смисла на овој закон, се сметаат материите што ги менуваат физичките, хемиските, биолошките и бактериолошките состави, како и радиолошките особини на водите до степен кој може да ја ограничи или оневозможи нивната употреба или користење (штетни материји).

Член 102

Употребливоста на водата за одделни намени се утврдува со класификација на водите и категоризација на водотеците и езерата.

Со класификација на водите се утврдува поделба на водите по класи, карактеристиките на водата по одделни класи и намените за кои тие води можат да се употребуваат според степенот на загаденоста.

Со категоризацијата на водотеците и езерата се утврдува квалитетот на водата што мора да се постигне за одделна класа на вода во водотек, делница на водотек или езеро.

Класификацијата на водите и категоризацијата на водотеците и езерата по прибавено мислење од Републичката самоуправна интересна заедница за водостопанство ги утврдува Извршниот совет на Собранието на Социјалистичка Република Македонија.

Член 103

За да се спречи во водите да се внесуваат материји што можат да предизвикаат промени на хемиските, физичките, биолошките и бактериолошките состави или радиолошките особини на водата што ќе ја опраничат или оневозможат нејзината употреба, организациите на здружениот труд и другите организации и заедници, граѓанските правни лица и граѓаните, се должни да градат објекти и постројки за пречистување на загадените отпадни води.

Покрај изградбата на објекти и постројки од став 1 на овој член за заштита на водите од загадување се преземаат и следните мерки:

1. забрана во водите да се внесуваат одредени опасни материји;
2. забрана или опраничување во водите да се внесуваат штетни материји или да се испуштаат загадени води;
3. извршување на дополнителни работи на објектите и постројките за пречистување на загадените води;
4. забрана за депонирање на опасни и штетни материји на места од каде можат да вршат загадување на водите и
5. определување на заштитни зони и појаси во кои се забранува или опраничува вршењето на определени дејности.

Се овластува републичкиот орган на управата надлежен за водостопанство по прибавено мислење од научно-истражувачки или специјализирани стручни организации и Републичката самоуправна интересна заедница за водостопанство, а по претходна согласност со функционерот што раководи со републичкиот орган на управата надлежен за работите на здравството и со функционерот што раководи со републичкиот орган на управата надлежен за урбанизам поблиску да ги пропише:

- максимално дозволени концентрации на опасните и штетните материји во отпадната вода (ефлуент), како и во водите во кои се вливаат отпадните води (реципиент) и
- депонирање на опасните и штетните материји.

Член 104

Републичкиот орган на управата надлежен за водостопанство, во согласност со функционерот што раководи со републичкиот орган на управата надлежен за работите на здравството, покрај заштитните мерки предвидени во став 2 на член 103 од овој закон, може во одделни случаи да определи и други мерки за спречување промена на физичките, хемиските, биолошките и бактериолошките состави, како и радиолошките особини на водите, ако тие промени се опасни и штетни за животите и здравјето на луѓето, рибите, животните и растенијата.

Член 105

Со планот за заштита на водите од загадување се организира и насочува спроведување на мерки заради обезбедување на пропишаните категории на водотеците и езерата.

Планот од став 1 на овој член го донесува Републичката самоуправна интересна заедница за водостопанство во согласност со Собранието на Социјалистичка Република Македонија.

Член 106

Заради следење на состојбата со пречистувањето на загадените отпадни води, Републичкиот

хидрометеоролошки завод устројува и води катастар на загадувачите на водите во Републиката.

Се овластува републичкиот орган на управата надлежен за водостопанство на предлог на Републичкиот хидрометеоролошки завод, а по претходна согласност на Републичката самоуправна интересна заедница за водостопанство, да донесе поблиски прописи за содржината, следењето и начинот на водењето на катастар на загадувачите на водите во Републиката.

Член 107

Републичкиот хидрометеоролошки завод е должен да врши редовно следење и испитување на квантитативните и квалитативните промени на водите, а резултатите да ги става на располагање на заинтересираните органи, организации и заедници.

Видот, обемот и начинот за следење и испитување на квалитативната и квантитативната состојба на водите се утврдува со програма на Републичкиот хидрометеоролошки завод по претходна согласност на Републичката самоуправна интересна заедница за водостопанство, републичкиот орган на управата надлежен за работите на здравството и на републичкиот орган на управата надлежен за водостопанство.

Член 108

Организациите на здружениот труд, другите самоуправни организации и заедници кои испуштаат загадени води се должни да вградат уреди за мерење на количините на испуштениите води, да обезбедат контрола на квалитетот на тие води, да водат пропишана евиденција и податоците од евиденцијата да ги доставуваат до Републичкиот хидрометеоролошки завод.

Се овластува републичкиот орган на управата надлежен за водостопанство, на предлог на Републичкиот хидрометеоролошки завод, а во претходна согласност на Републичката самоуправна интересна заедница за водостопанство, да донесе поблиски прописи за видот, начинот и обемот на мерењата и испитувањата од став 1 на овој член, како и начинот за водење на евиденцијата.

Член 109

Доколку водите во водотеците се намалат до такво количество, со што може да настане зголемено загадување на тие води од што непосредно се загрозуваат животите и здравјето на луѓето, рибите и животните односно растенијата, Извршниот совет на Собранието на Социјалистичка Република Македонија може да нареди испуштање на вонредни количини вода од акумулациите во време додека трае опасноста од загадување.

9. Брани и акумулации

Член 110

Брана, во смисла на овој закон, е водостопански објект со кој се создава простор за акумулирање на вода или друга материја во течна состојба (акумулација).

Член 111

Браните чии акумулации се над населени места, сообраќајници и други стопански објекти и добра, што во случај на уривање можат да ги загрозат животите на луѓето и да нанесат големи материјални штети, се објекти од општ интерес за Републиката.

Браните што се од општ интерес за Републиката ги определува републичкиот орган на управата надлежен за водостопанство во согласност со функционерот што раководи со републичкиот орган на управата надлежен за народна одбрана и со Републичкиот штаб за цивилна заштита.

Член 112

Зафатнината на акумулацијата што се создава со изградба на брана од став 1 на член 111 на овој закон мора да обезбедува простор за прифаќање

на големите поплавни води и простор за обезбедување на вода за стопански и други потреби предвидени во Водостопанската основа, односно водостопанската основа за водостопанското подрачје.

По исклучок од став 1 на овој член брана може да се изгради за создавање на акумулација само за една од предвидените намени, доколку со инвестиционо-техничката документација и со изградбата се обезбедуваат технички можности за надградба — надвишување на браната што ќе создава доволна зафатнина на акумулацијата и за останатите намени и потреби за вода.

Член 113

Заради заштитата на акумулациите од полнење со наносен материјал, во сливното подрачје спротивно од браната се врши навремено и ефикасно уредување на пороиите и површините што се зафатени со процес на ерозија, според елаборатот што е составен дел на инвестиционо-техничката документација за изградба на браната.

Делот од заштитните работи, според елаборатот од став 1 на овој член, што се предвидени да се извршуваат со пошумување, по правило, има приоритет во програмата за пошумување на големите во Републиката, според критериумите за користење на средствата утврдени со таа програма.

Одлука за приоритетот за пошумување донесува Собранието на соодветната општествено-политичка заедница, на предлог на соодветната самоуправна интересна заедница за водостопанство, на водостопанската организација на здружениот труд или на инвеститорот.

Организациите на здружениот труд што управуваат со брани и акумулации се должни да воспостават и вршат редовно следење на наносот во акумулациите и да преземаат дополнителни мерки за неговото спречување.

Член 114

Пред да започне првото полнење на акумулацијата создадена со брана од став 1 на член 111 на овој закон инвеститорот е должен:

- да ја регистрира постојната состојба на подземните води, природните извори на вода, конфигурацијата на теренот и постојните објекти на непосредната зона низводно од браната, во која можат да настанат промени како последици на водата во акумулацијата и

- да го исчисти теренот од дрвја, гранки, остатоци од објекти и слично на локалитетите во акумулациониот простор предвидени за спорт и рекреација.

Начинот на регистрирањето, непосредната зона и локалитетите за спорт и рекреација од став 1 на овој член се определуваат со елаборат кој е составен дел на инвестиционо-техничката документација за изградба на браната.

Член 115

Во текот на изградбата на браната и нејзините придружни објекти се вградуваат уреди и се извршуваат други работи, и мерки за техничко набљудување на телото на браната, на придружните објекти и на теренот во непосредната зона околу браната и акумулацијата.

Уредите и другите работи и мерки за техничко набљудување од став 1 на овој член се определуваат со посебен елаборат, што е составен дел на инвестиционо-техничката документација за изградба на браната.

Член 116

Организациите на здружениот труд што управуваат со брани од општ интерес за Републиката се должни да воспостават и стручно да организираат трајно и систематско техничко набљудување на браните и акумулациите.

Определени работи за техничко набљудување се вршат и на други брани и акумулации кои не се опфатени со став 1 на член 111 на овој закон.

Член 117

Организациите на здружениот труд од став 1 на член 116 од овој закон, врз основа на податоците од техничкото набљудување, се должни најмалку еднаш годишно да вршат анализа и оценка на стабилноста и функционалноста на браните со придружните објекти и стабилноста на теренот околу браните и акумулациите.

Анализата и оцената од став 1 на овој член ја врши организацијата на здружениот труд што управува со објектот, доколку е регистрирана за вршење на такви работи, или ја доверува на научно-истражувачка или специјализирана стручна организација на здружениот труд, регистрирана за вршење на таков вид работи.

Елаборатот за анализата и оцената за стабилноста и функционалноста на браната и акумулацијата мора да содржи и конкретни предлози за извршување на работи и преземање на мерки со рокови за нивното извршување.

Примерок од елаборатот од став 3 на овој член, организацијата на здружениот труд што управува со објектот, е должна да достави до републичкиот орган на управата надлежен за водостопанство, најдоцна еден месец по изработката на елаборатот.

Член 118

Инвеститорот за изградба на брана од општ интерес за Републиката е должен да изврши стручна оценка (ревизија) на техничката документација за изградба на браната, придружните објекти и опремата.

Член 119

Се овластува републичкиот орган на управата надлежен за водостопанство, по прибавено мислење на заинтересираните органи, организации и заедници, поблиску да ги пропише:

- начинот на следењето на наносот во акумулациите;

- начинот на следењето на хидрогеолошките промени во непосредната зона низводно од браната како последица од водата во акумулацијата;

- минимално потребните работи и мерки за техничко набљудување на браните од општ интерес за Републиката, како и за останатите брани и

- минималните услови што треба да ги исполнува организацијата на здружениот труд за да биде регистрирана за вршење на анализа од став 1 на член 117 од овој закон.

10. Хидромелиоративни системи, објекти и постројки

Член 120

Хидромелиоративни системи, објекти и постројки, во смисла на овој закон, се сметаат водостопанските објекти и постројки кои служат за акумулирање, зафаќање и доведување на вода за наводнување на земјоделско и друго земјиште (наводнување) или одводнување на излишни површински и подземни води од земјоделско и друго земјиште (одводнување).

Хидромелиоративен систем, во смисла на овој закон, се смета хидротехничка или организационо-техничка целина која ја сочинуваат природни и вештачки водостопански објекти и постројки, со кои се регулира режимот на водите, наводнувањето и одводнувањето на земјоделско и друго земјиште, како и заштитните објекти во рамките на системот.

Член 121

Хидромелиоративните системи се состојат од основни објекти и постројки, детална каналска мрежа и заштитни објекти, што се определуваат со инвестиционо-техничката документација.

Член 122

Со хидромелиоративните системи, објекти и постројки управува водостопанска или друга организација на здружениот труд што ги изградила или и се дадени на управување.

Ако хидромелиоративен систем се гради за повеќе намени и повеќе корисници, управувањето на основните објекти на тој систем, по правило, се доверува на водостопанска организација на здружениот труд со спогодба меѓу корисниците.

По исклучок од став 1 на овој член, со делови од деталната каналска мрежа и нејзините заштитни објекти, како и со одделни локални хидромелиоративни системи и нивните заштитни објекти може да управува земјоделска или друга организација на здружениот труд што таа ги изградила.

Организациите на здружениот труд од овој член управувањето со хидромелиоративните системи, објекти и постројки го вршат во согласност со одредбите на овој закон.

Член 123

Границите на влијанието на хидромелиоративниот систем за одводнување ги определува соодветната самоуправни интересна заедница за водостопанство, врз основа на инвестиционо-техничката документација за изградба на системот.

На актот од став 1 на овој член согласност дава собранieto на општината, а ако хидромелиоративниот систем се протега на подрачјето на две или повеќе општини согласност даваат собранијата на тие општини.

Член 124

Корисници на вода од хидромелиоративните системи, односно водостопанските објекти и постројки се земјоделските, електростопанските, комуналните и други самоуправни организации и заедници, граѓанските правни лица, работните луѓе што вршат земјоделска и стопанска дејност со личен труд и средства на трудот во сопственост на граѓани, кои со инвестиционо-техничката документација за изградба на хидромелиоративниот систем, односно за водостопански објекти и постројки се предвидени да користат вода или нивните земјишта и објекти да се одводнуваат со тие системи, објекти и постројки.

Корисник на вода од хидромелиоративните системи, односно водостопанските објекти и постројки може да биде и друга организација на здружениот труд и друга самоуправни организација и заедница, граѓанско-правни лица, земјоделци и други работни луѓе, ако за тоа се договорот во соодветната самоуправни интересна заедница за водостопанство.

Корисниците на вода од хидромелиоративен систем, односно водостопанскиот објект или постројка за наводнување на земјоделски и други земјишта се должни да ги пријавуваат тие земјишта на водостопанската или друга организација на здружениот труд која управува со хидромелиоративниот систем, објект или постројка.

Член 125

Обезбедено доведување на вода за наводнување на земјоделско и друго земјиште опфатено со хидромелиоративен систем, објект или постројка, во смисла на овој закон, се смета кога со изградените хидромелиоративни објекти и постројки и деталната каналска мрежа е обезбедено доведување на вода за наводнување, според годишниот план за распределба на расположивите количини вода по корисници.

Со годишниот план за распределба на расположивите количества вода по корисници, што се донесува во рамките на соодветната самоуправни интересна заедница за водостопанство, се утврдуваат површините за кои се обезбедува доведување на вода, како и начинот и другите услови за доведување на водата.

Испорачана, употребена или искористена вода за наводнување на земјоделско и друго земјиште и за стопански или стопанско-комунални потреби, во смисла на овој закон, се смета ако на определена површина или на зафатното место за водоснабдување на организација на здружениот труд е испо-

рачано определено количество на вода на начин и време според годишниот план за користење на расположивите и распределените количества вода.

Член 126

Корисниците на вода од хидромелиоративните објекти и постројки се должни да се придржуваат на плановите за распределба и испорачување на расположивите количества вода за наводнување и не смеат самоволно да пуштат вода од тие објекти

Член 127

Организациите на здружениот труд и другите самоуправни организации и заедници кои во процесот на работењето користат или употребуваат вода се должни да вградат уреди за мерење на искористената или употребената вода, како и да водат постојана и уредна евиденција.

11. Воспоставување службеност на земјиште

Член 128

Сопствениците, односно корисниците на земјиште се должни да им допуштаат премин преку тоа земјиште на лицата што вршат хидролошки мерења и работи, снимања, проектирање или обележување на земјиштето, на лица што работат на изградба, реконструкција или одржување на водостопански објекти и постројки или што управуваат со тие објекти и постројки.

Сопствениците, односно корисниците на земјишта имаат право на надомест на штетата што ќе настане со работите од став 1 на овој член.

Надоместот од став 2 на овој член се утврдува со меѓусебна спогодба, ако не се постигне спогодба надоместот се одредува според прописите за експропријација.

Член 129

Ако одведувањето или доведувањето на вода од едно на друго земјиште не може да се врши на друг начин се воспоставува стварна службеност на земјиштето за копање на сезонски канали, поставување на цевки и слично.

Службеноста од став 1 на овој член се воспоставува спогодбено меѓу заинтересираните странки, а доколку не се постигне спогодба, службеноста ја воспоставува општинскиот орган на управата надлежен за имотно-правни односи.

Жалбата на решението на органот од став 2 на овој член не го одлага неговото извршување.

Сопственикот, односно корисникот на земјиштето на кое се воспоставува стварна службеност, ако не е договорено поинаку меѓу заинтересираните странки, има право на надоместок според прописите за експропријација.

Член 130

Сопствениците, односно корисниците на земјиште не можат на штета на соседното земјиште да го менуваат постојниот правец, насока и количество на површинските и подземните води што природно течат преку, покрај или низ нивното земјиште.

III. ОПШТЕСТВЕНО-ЕКОНОМСКИ ОДНОСИ И УСЛОВИ ВО УПРАВУВАЊЕТО И КОРИСТЕЊЕТО НА ВОДИТЕ

1. Планирање во водостопанската дејност

Член 131

Работниците и другите работни луѓе и граѓаните во организациите и заедниците и преку своите делегации и делегати во самоуправните интересни заедници за водостопанство непосредно и самостојно донесуваат меѓусебно усогласени долгорочни, среднорочни и годишни планови за употреба и користење на водите, заштита на водите и езерата, заштита на водите од загадување,

заштита и одбрана од штетни дејства на водите, изградба, одржување и реконструкција на водостопански и други објекти и постројки што имаат влијание врз режимот на водите, на начин и по постапка определени со овој закон, со Законот за основите на системот на општественото планирање и за Општествениот план на Југославија, Законот за системот на општественото планирање и за Општествениот план на Социјалистичка Република Македонија и со други закони и учествуваат во донесувањето на општествените планови на општествено-политичките заедници со кои ги усогласуваат своите планови и донесуваат програми и мерки за нивно извршување.

Самоуправните интересни заедници за водостопанство, врз основа на своите планови, вршат усогласување на плановите на водостопанските организации на здружениот труд, на научно-истражувачките и специјализираните стручни организации и заедници и со нив воспоставуваат соодветни односи на поврзаност и соработка за заедничка и усогласена активност за остварување на целите и задачите утврдени во плановите и програмите

Член 132

Носителите на планирањето и програмирањето во водостопанските дејности се должни да се потпираат врз научните сознанија и врз нив заснованата оценка за тековните и развојните потреби и можности.

Член 133

Плановите за тековното работење и развој на водостопанските дејности, како и програмите и мерките за нивно остварување, односно управувањето со општествените средства во водостопанските дејности, се засновуваат особено врз начелата:

1. рамномерно, континуирано и целосно одржување и користење на водостопанските објекти и капацитети според постојните и развојните потреби и можности на работниците и другите работни луѓе и граѓаните и нивните организации и заедници, заради изедначување на условите за задоволувањето на водостопанските интереси и потреби на секоја работна и животна општествена средина;

2. изедначени услови за стекнување на доходот и остварување на правата на работниците во водостопанските организации на здружениот труд со условите и правата на работниците и другите работни луѓе и граѓаните во другите области и дејности на кои им вршат водостопански услуги, а според резултатите и ефикасноста на работењето;

3. здружување на средства на заинтересираните организации и заедници за остварување на целите и задачите од долгорочните, среднорочните и годишните планови и програми, според системот на задоволувањето на општиот општествен и нивниот интерес и потреби;

4. наменско насочување на средствата од општествено-политичките заедници и од други извори за остварување на плановите и програмите за тековно работење и развој;

5. заедност и солидарност во остварувањето на договорената динамика за развој и користење на водостопанските потенцијали воопшто, а посебно во неразвиените, ридско-планинските и пограничните подрачја чии можности за издвојување на средства не се доволни, како и во однос на создавање во основа изедначени услови за развој, одржување и користење на водостопански капацитети во општината и во Републиката и

6. навремено, подготвено и економично отпочнување и брзо и континуирано завршување со градење, реконструкција и одржување на водостопански постројки, објекти и системи или нивни делови по утврдена приоритетна листа, со здружување на средства, концентрација на техника, работници и друго.

Член 134

Работниците и другите работни луѓе и граѓаните во организациите и заедници и преку своите делегации и делегати во самоуправните интересни заедници за водостопанство, врз научни сознанија и врз нив заснованите оценки за тековните и развојните потреби и можности, односно на предлог на водостопанските организации на здружениот труд, донесуваат општи акти со кои особено:

- подетално ги уредуваат основите, постапката и роковите за донесување на плановите и програмите;

- утврдуваат технички и други стандарди, основи и мерила и други услови како рамковни елементи за планирањето и остварувањето на плановите и програмите за развој, одржување и користење на водостопанските објекти, постројки и други капацитети;

- утврдуваат основи и мерила за формирање и распределба на доходот и уредување на самоуправните доходовни односи меѓу организациите на здружениот труд кои вршат водостопански дејности и нивните корисници, како и за други услови од значење за современо, економично и ефикасно користење на водостопанските капацитети.

Член 135

Предлозите на плановите и другите акти од членовите 131 и 134 на овој закон, на самоуправните интересни заедници за водостопанство, по потреба, во меѓусебна соработка ги изготвуваат соодветните водостопански организации во состав на водостопанска организација на здружениот труд, водостопанските организации во состав на земјоделски и други производствени организации на здружениот труд, електростопанските организации на здружениот труд чии води се користат и за други намени, комуналните и други организации на здружениот труд кои вршат некоја водостопанска дејност, усогласено со плановите и потребите на сите корисници на водостопански услуги.

Член 136

Водостопанските основни организации на здружениот труд од член 135 на овој закон, во рамките на своите права и должности, донесуваат свои планови и програми за нивно извршување усогласени со задачите и условите што произлегуваат од плановите и програмите за работа и развој на самоуправните интересни заедници за водостопанство.

2. Формирање и користење на средства во водостопанската дејност

Член 137

За одводнување и наводнување на земјоделски и други земјишта, како и за обезбедување и доведување на вода од хидромелиоративните и други водостопански објекти и постројки за стопански или стопанско-комунални потреби се утврдува надоместок за:

- обезбедено доведување на вода за наводнување на земјоделско и друго земјиште;

- одводнување на земјоделско и друго земјиште;

- испорачана, употребена или искористена вода за наводнување на земјоделско и друго земјиште и

- испорачана, употребена или искористена вода за стопански или стопанско-комунални потреби.

Член 138

Надоместоците од член 137 на овој закон за обезбедено доведување вода за наводнување, за одводнување, за испорачана, употребена или искористена вода, на основната организација на здружениот труд која управува со хидромелиоративните и други водостопански објекти и постројки

и ги плаќаат корисниците од ставовите 1 и 2 на член 124 на овој закон.

Надомест за обезбедено доведување на вода не се плаќа за земјиште под трски, мочуришта и други земјишта што се непогодни за земјоделско производство.

Член 139

Основица за плаќање на надомест за обезбедено доведување на вода за наводнување, како и за одводнување на земјоделско земјиште е хектар површина.

Основица за плаќање на надомест за одводнување на градежно и друго земјиште е метар квадратен градежно и друго земјиште опфатено со хидромелиоративен систем за одводнување.

Основица за плаќање на надомест за испорачана, употребена или искористена вода за наводнување и за стопански или стопанско-комунални потреби е метар кубен вода или единица површина и видот на земјоделската култура.

Член 140

Висината на надоместот од член 137 на овој закон ја утврдува собранието на самоуправната интересна заедница на предлог на водостопанската организација на здружениот труд врз основа на годишниот план за одржување и користење на хидромелиоративните системи и други водостопански објекти и постројки, во согласност со општествените планови и годишните резолуции за општествено-економскиот развој, како и со законските и другите прописи за цените.

Висината на надоместот се формира особено врз следните основи:

1. соодветно на вистинското влијание на водата, односно другите водостопански услуги врз зголемувањето на производството и доходот на корисниците, односно задоволувањето на нивните други потреби и услови за живот и работа и

2. обезбедување средства за:

— покривање на трошоците за тековното работење;

— одржување и реконструкција на хидромелиоративните системи и други водостопански објекти и постројки и

— проширена репродукција — изградба на нови и модернизација и проширување на постојните хидромелиоративни системи и други водостопански објекти и постројки.

Висината на надоместот за користење вода и други водостопански услуги не може да биде под износот што обезбедува обем на средства потребен за отплата на ануитетите, амортизацијата на хидромелиоративните објекти и постројки, за одржување на објектите и постројките во функционална состојба, вклучувајќи ги и заштитните објекти во рамките на хидромелиоративниот систем, како и средствата за осигурување на основните објекти и постројки во хидромелиоративниот систем.

Член 141

Надоместот над нивото од член 140 став 2 точка 1 на овој закон можат да го утврдуваат заинтересираните корисници со намена за засилување на материјалната основа на водостопанските дејности поради повисок обем и ефикасност во задоволувањето на нивните интереси и потреби.

Член 142

Во случај кога во еден хидромелиоративен систем за наводнување со основните објекти и постројки управува една водостопанска организација на здружениот труд, а со деталната каналска мрежа управува друга организација на здружениот труд, соодветната самоуправна интересна заедница за водостопанство ги утврдува висините на надоместите за обезбедено доведување на вода и за испорачана, употребена или искористена вода одделно за основните хидромелиоративни објекти

и постројки, вклучувајќи ги и заштитните објекти во рамките на системот и одделно за деталната каналска мрежа.

Во рамките на еден хидромелиоративен систем независно од времето на изградбата и инвестиционите вложувања во одделни потсистеми или делници, за основните објекти и постројки се утврдува еднаква висина на надоместот за испорачана, употребена или искористена вода за наводнување.

Во рамките на еден хидромелиоративен систем се утврдува еднаква висина на надоместот за обезбедено доведување вода за наводнување, испорачана, употребена или искористена вода за делот на деталната каналска мрежа по единица површина според видот на земјоделската култура и класа на земјиштето.

Член 143

Наменското трошење на средствата за одржување и реконструкција на хидромелиоративните системи и друпи водостопански објекти и постројки, како дел на приходот на водостопанската основна организација на здружениот труд за амортизација, водостопанската основна организација на здружениот труд го остварува според водостопанскиот план во согласност со самоуправната интересна заедница за водостопанство.

Член 144

Средствата од член 140 став 2 точка 2 алинеја 3 на овој закон, како дел на доходот на водостопанската основна организација на здружениот труд со намена во фондот за деловни средства за јакнење на материјалната основа на водостопанството ако со други закони, односно со други акти на општествено-политичките заедници не е поинаку утврдено, по правило, не можат да бидат полнски од постигнатата просечна стапка на акумулацијата на стопанството, односно агрокомплексот во Социјалистичка Федеративна Република Југославија односно во Социјалистичка Република Македонија во претходната година.

Член 145

За остварување на долгорочните, среднорочните и годишните планови и програми за основно уредување на режимот на водите, за работите што се од општ општествен интерес при употребата и користењето на водите за заштита од штетните дејства на водите, за определени работи и мерки за заштита на водите од загадување, како и за обезбедување на солидарност и рамномерност во градењето, реконструкцијата и одржувањето на водостопански објекти и постројки во сите средини особено во неразвиените, ридско-планинските и планинските подрачја, средства се обезбедуваат од:

- придонес за унапредување на водостопанството (воден придонес);
- придонес за употребена или искористена вода;
- придонес за испуштена загадена вода;
- придонес за користење на песок, чакал и камен од коритата и бреговите на природните водотеци и езера;
- средства што наменски ги насочуваат општествено-политичките заедници;
- кредити;
- самопридонеси и друго.

Член 146

Воден придонес плаќаат:

- работниците во основните организации на здружениот труд од доходот на основните организации на здружениот труд;
- работниците во работните заедници кои вршат работи од заеднички интерес за повеќе основни организации на здружениот труд и во другите работни заедници кои не се организирани како организации на здружениот труд од доходот на работните заедници;
- работните луѓе што самостојно со личен труд со средства во сопственост на граѓаните, како

и лицата вработени кај нив вршат земјоделска, занаетчиска, упостителска или друга стопанска дејност — од личниот доход;

— работниците во работните заедници на државните органи, општествено-политичките и општествените организации и здруженија — од личниот доход;

— избраните и именуваните функционери и раководните работници во државните органи и другите самоуправни организации и заедници, општествено-политичките и други општествени организации — од личниот доход, односно надоместок за работа;

— работните луѓе што со личен труд самостојно во вид на занимање вршат уметничка или друга културна, адвокатска или друга самостојна професионална дејност и лицата вработени кај нив — од личниот доход;

— активните воени и граѓански лица во вооружените сили на Социјалистичка Федеративна Република Југославија — од личниот доход и

— работните луѓе на работа кај граѓанските правни лица — од личниот доход.

Член 147

Придонес за употребена или искористена вода плаќаат:

— основните организации на здружениот труд што произведуваат електрична енергија, за секој произведен КВЧ на пратот на електраната — од доходот и

— основните организации на здружениот труд, граѓанските правни лица и работните луѓе што самостојно со личен труд со средства во сопственост на граѓаните кои во процесот на производството употребуваат или користат вода, за секој искористен или употребен метар кубен вода — од доходот, односно од личниот доход.

Обврзниците од став 1 на овој член водат евиденција за произведената електрична енергија, односно за употребената или искористената вода, што се евидентира еднаш без оглед на тоа колку пати е употребена во технолошкиот процес на производството.

Член 148

Придонес за испуштена загадена вода плаќаат основните организации на здружениот труд кои во вршењето на стопански или стопанско-комунални дејности испуштаат загадени води — од доходот.

Основица за плаќање на придонес за испуштена загадена вода е метар кубен испуштена загадена вода и степенот на нејзината загаденост.

Средствата од став 1 на овој член првенствено се користат за заштита на водите од загадување.

Член 149

Придонес за користење на песок, чакал и камен од коритата и бреговите на природните водотеци и езера плаќаат корисниците по метар кубен изваден песок, чакал и камен.

Придонесот од став 1 на овој член се плаќа однапред, ако не е инаку договорено.

Член 150

Висината на придонесите од алинеите 1, 2, 3 и 4 на член 145 на овој закон ги утврдува Републичката самоуправни интересна заедница за водостопанство.

На висината на придонесите од став 1 на овој член согласност дава Собранието на Социјалистичка Република Македонија.

Републичката самоуправни интересна заедница за водостопанство поблиску ги уредува и прашањата за висината на придонесот за испуштена загадена вода, начинот на евидентирањето на количините и степенот на загаденоста на испуштените отпадни води, како и за ослободувањето од плаќање на тој придонес при подготовки за изградба и изградба на станици за пречистување и за време на пречистувањето.

Член 151

Средствата од член 145 на овој закон се уплатуваат на сметка на самоуправната интересна заедница за водостопанство за подрачје на општина.

Член 152

Средствата од член 145 алинеите 1, 2 и 3 на овој закон се евидентираат по организации и заедници од став 1 на член 2 на овој закон, а збирно по соодветните самоуправни интересни заедници за водостопанство.

Средствата од став 1 на овој член до нивното наменско користење, организациите и заедниците ги користат за тековно работење преку својата банкарско-финансиска организација во соодветната GRUPACIJA, односно репродукциона целина.

Организациите и заедниците од став 2 на овој член се должни по барање на соодветната самоуправни интересна заедница за водостопанство да ги уплатат издвоените средства на нејзина сметка во рок што произлегува од програмата за нивното наменско користење.

Член 153

Користењето на средствата од придонесите се врши врз долгорочните, среднорочните и годишните планови, а според приоритетните листи за остварување на тие планови по сливни и водостопански подрачја и за подрачјето на Републиката.

Средствата од став 1 на овој член се користат особено за:

— отстранување на причините за штетни дејства на водите и одбрана од поплави;

— уредување на порои и ерозивни терени;

— заштита на водите од загадување;

— изградба на брани за мали акумулации и мали хидромелиоративни системи во неразвиените, ридско-планинските и пограничните подрачја и

— научно-истражувачки работи, изготвување на техничка документација во врска со основното уредување на режимот на водите, рационално користење на водите, изучување на површинските и подземните води, заштита на водите од загадување, оспособување на кадрови во областа на водостопанството, подигање на продуктивноста и ефикасноста во стопанисувањето со водите и др.

Член 154

Републичката самоуправни интересна заедница за водостопанство ги определува основите, мерилата и другите услови за формирање и користење на средствата од придонесите од член 145 на овој закон.

Самоуправните интересни заедници за водостопанство за подрачјата на општините, со самоуправни спогодба по утврдуваат делот од средствата од став 1 на овој член што ги здружуваат во самоуправни интересна заедница за водостопански подрачја и во Републиката самоуправни интересна заедница за водостопанство.

Здружените средства од став 2 на овој член се користат за остварување на плановите и програмите за заштита од штетните дејства на водите и за заштита на водите од поширок интерес; за извршување на обврските на Републиката што произлегуваат од договорите на нашата земја со соседните земји; за изработка на студиска и друга документација за развој на водостопанството во Републиката, како и за изградба на брани за мали акумулации и мали хидромелиоративни системи во неразвиените, ридско-планинските и пограничните подрачја врз принципот на заемност и солидарност, според програмата што ја донесува Републиката самоуправни интересна заедница за водостопанство.

На основите, мерилата и другите услови од став 1 и на програмата од став 3 на овој член согласност дава Собранието на Социјалистичка Република Македонија.

Член 155

Пресметувањето, уплатувањето, наплатата и застареноста на плаќањето на придонесот од алинеите 1, 2, 4, 5 и 7 на член 146, придонесот од член 147 што се однесува на организациите на здружениот труд, како и на придонесот од член 148 на овој закон се врши според прописите за данок на доход на основните организации на здружениот труд.

За пресметувањето, наплатувањето, олеснувањата и ослободувањето, застареноста на наплатата и казните во врска со придонесот од алинеите 3, 6 и 8 на член 146 и придонесот од алинеја 2 на член 147 на овој закон што се однесува на граѓанските правни лица и работните луѓе сообразно се применуваат прописите за даноците на праѓаните.

3. Водостопански организации на здружениот труд

Член 156

Водостопанските организации на здружениот труд:

- вршат една или повеќе водостопански дејности од член 7 на овој закон;
- управуваат со хидромелиоративни системи и други водостопански објекти и постројки;
- вршат експлоатација на песок, чакал и камен од коритата и бреговите на водотеците и езерата;
- вршат јавни овластувања определени со овој и со други закони и со одлуки на собранија на општините засновани на закон и
- вршат и други работи определени со закон и со други прописи.

Член 157

Водостопанските организации на здружениот труд, во заштитата и одбраната од штетните дејства на водите се должни да:

- учествуваат во изработката на плановите за заштита и одбрана од поплави;
- ги извршуваат обврските предвидени со планот за заштитата и одбрана од поплави;
- водат катастар на заштитните водостопански објекти и постројки и
- вршат и други работи предвидени со закон и со други прописи.

Член 158

Водостопанска и друга основна организација на здружениот труд, која управува со хидромелиоративни системи, односно водостопански објекти или постројки е должна да:

- води катастар на земјиштата опфатени со хидромелиоративните системи, односно водостопански објекти и постројки за наводнување и одводнување, усогласен со катастарот на општината;
- води експлоатациона хидрометрија за хидромелиоративните системи, објекти и постројки;
- изработува предлог на годишни планови за распределба на расположивите количества води по корисници, за одржување на хидромелиоративните системи, односно водостопански објекти и постројки и за дистрибуција на расположивите и распределените количества вода по корисници и време;
- врши корекција на годишните планови за распределба и дистрибуција на расположивите количества вода при појава на посушни години, според критериуми што ги утврдува соодветната самоуправна интересна заедница за водостопанство и
- ги извршува работите и обврските предвидени во плановите од алинеите 3 и 4 на овој став и другите работи предвидени со овој закон

Годишните планови од алинеја 3 на став 1 на овој член се усогласуваат и донесуваат најдоцна до 30 ноември во тековната година за наредната година.

Член 159

Доведувањето и распределбата на вода, експлоатационата хидрометрија и изработката на плановите за одржување на основните хидромелиоративни објекти и постројки, кои претставуваат техничко-технолошка целина на водостопанското подрачје, ги врши една водостопанска организација на здружениот труд.

Член 160

Водостопанска организација на здружениот труд за редовно вршење на водостопанските дејности од член 7 на овој закон мора да има вработено најмалку по еден работник со висока стручна подготовка од прадежна, земјоделска и шумарска струка со соодветна насока.

Организациите на здружениот труд од став 3 на член 121 на овој закон мора да имаат вработено најмалку еден работник со висока или виша стручна подготовка од прадежна, земјоделска или шумарска струка.

Водостопанските организации на здружениот труд во соодветен облик на здружување на трудот и средствата за територијата на Републиката донесуваат основи, мерила и други критериуми и услови за потребниот број, квалификационата структура и степенот на образованието на работниците во водостопанството, врз основа на кои водостопанските организации на здружениот труд, со свој акт ги уредуваат тие прашања според обемот и карактерот на водостопанската дејност што ја

Член 161

Во одлучувањето за работите од посебен општествен интерес што ги вршат водостопанските организации на здружениот труд учествуваат и претставници на општествената заедница.

Со статутот на водостопанската организација на здружениот труд се определуваат заинтересираните органи, организации и заедници што именуваат, односно делегираат свои претставници.

Член 162

Собранијата на општините на чие подрачје делува водостопанската организација на здружениот труд даваат согласност на одредбите од самоуправната спогодба за здружување во работна организација, нејзиниот статут и други општи акти што се од значење за остварување на посебниот општествен интерес

Собранието на Социјалистичка Република Македонија дава согласност на одредбите на самоуправната спогодба за здружување, на статутот и на друг општ акт на водостопанската организација на здружениот труд што делува на целата територија на Републиката, со кои се уредува посебниот општествен интерес.

Член 163

Согласност за именување и разрешување на индивидуалниот, односно на претседателот на колегијалниот работоводен орган на водостопанската организација на здружениот труд дава собранието на општината на чие подрачје е седиштето на таа организација, односно собранијата на општините на чие подрачје делува водостопанската организација на здружениот труд.

Согласност за именување и за разрешување на индивидуалниот, односно на претседателот на колегијалниот работоводен орган на водостопанската организација на здружениот труд што делува на цела територија на Републиката, дава Собранието на Социјалистичка Република Македонија.

4. Самоуправно интересно здружување

Член 164

За задоволување на своите лични и заеднички потреби и интереси во употребата и користењето на вода, заштитата од штетните дејства на водите, заштитата на водите од загадување и за други работи во врска со водите, работниците и дру-

гите работни луѓе и граѓаните во организациите и заедниците основаат самоуправни интересна заедница за водостопанство за подрачје на општина.

Член 165

Во самоуправната интересна заедница за водостопанство се организираат основни заедници или единици под услови утврдени со самоуправната спогодба за основање на самоуправната интересна заедница за водостопанство или со нејзиниот статут.

Со самоуправната спогодба за основање или со статутот на самоуправната интересна заедница за водостопанство се уредува положбата на основните заедници или единици, условите за нивно организирање, потребите што се задоволуваат во нив, изворите на средствата, како и други прашања од заеднички интерес за работниците и другите работни луѓе и граѓаните во организациите и заедниците, организирани во основните заедници или единици.

Член 166

Основна заедница или единица се организира за населба, дел од населба, за подрачја на една или повеќе соседни месни заедници, за локален хидромелиоративен систем, потсистем или дел од хидромелиоративен систем што претставува водостопанска целина и за објекти за водоснабдување на една или повеќе населби и стопански објекти.

Член 167

Работниците и другите работни луѓе во организациите и заедниците што се репродуктивно и доходовно зависни и организирани во соодветен облик на здружување на трудот и средствата, во други видови на трајна поврзаност и соработка, односно сите учесници од иста репродукциона целина, односно дејност во Републиката, можат да основаат самоуправни интересна заедница за водостопанство за репродукциона целина.

Член 168

За подрачје на општината или за репродукциона целина може да се основа самоуправни интересна заедница за повеќе сродни области (водостопанство, електростопанство, градобийност и други).

Член 169

Самоуправните интересни заедници за водостопанство за подрачје на општина во рамките на водостопанско подрачје што се протега на две или повеќе општини се здружуваат во самоуправни интересна заедница за водостопанство за водостопанско подрачје.

Со самоуправната спогодба за здружување во самоуправни интересна заедница за водостопанство за водостопанско подрачје се утврдуваат меѓусебните права, обврски и одговорности на самоуправната интересна заедница за водостопанство за подрачјата на општините и се определуваат работите од заеднички интерес што се однесуваат на употребата и користењето на водите, заштитата од штетните дејства на водите, одбраната од поплави, заштитата од ерозии и уредувањето на пороите и заштитата на води од загадување.

Член 170

Самоуправните интересни заедници за водостопанство за подрачје на општината се здружуваат во Републичка самоуправни интересна заедница за водостопанство.

Во Републичката самоуправни интересна заедница за водостопанство се здружуваат и репродукционите самоуправни интересни заедници за водостопанство.

Со самоуправната спогодба за здружување во Републичка самоуправни интересна заедница за водостопанство се утврдуваат меѓусебните права, обврски и одговорности на самоуправните интересни заедници за водостопанство и се определуваат

работите од заеднички и општ општествен интерес што се однесуваат на употребата и користењето на водите, заштитата од штетните дејства на водите, одбраната од поплави, заштитата од ерозија и уредувањето на пороите, заштитата на водите од загадување, основното уредување на режимот на водите во Републиката, на обврските на Републиката што произлегуваат од договорите со соседните земји, обезбедување солидарност и рамномерност во изградбата и одржувањето на водостопански објекти и постројки во неразвиените, ридско-планинските и пограничните подрачја, за перспективниот развој на водостопанството во Републиката, заеднички настап во планирањето, заеднички критериуми во политиката на водниот придонес и на надоместокот, за изработка на студиски и други документации, како и други работи во областа на водостопанството што се од заеднички интерес.

Републичката самоуправни интересна заедница за водостопанство може на ниво на Федерацијата да се здружува во сојуз или друго здружение на соодветните републички, односно покраински самоуправни интересни заедници и да воспоставува други облици и меѓусебна соработка.

Член 171

Самоуправните интересни заедници за водостопанство се основаат, односно здружуваат со самоуправни спогодба.

Член 172

Во Собранијата на самоуправните интересни заедници за водостопанство за подрачја на општините, организациите и заедниците од став 1 на член 2 од овој закон, делегираат делегати од редот на своите делегации.

Бројот на делегатите во Собранијата на самоуправните интересни заедници од став 1 на овој член се утврдува со самоуправната спогодба за нивното основање.

Член 173

Собранието на самоуправната интересна заедница за водостопанско подрачје односно Собранието на Републичката самоуправни интересна заедница за водостопанство е составено од делегати на самоуправните интересни заедници за водостопанство за подрачјето на општината.

Член 174

Самоуправната спогодба за основање, односно за здружување на самоуправни интересна заедница за водостопанство од членовите 164, 167 и 169 на овој закон и нивните статuti ги потврдува Собранието на општината, односно Собранијата на општините.

Самоуправната спогодба за здружување и статутот на Републичката самоуправни интересна заедница за водостопанство ги потврдува Собранието на Социјалистичка Република Македонија.

Член 175

Ако во самоуправната интересна заедница за водостопанство не се постигне согласност при одлучувањето за прашањата од кои битно зависи работата на истата по два претреса едно по друго, спорното прашање, Собранието на самоуправната интересна заедница за водостопанство формира комисија составена од еднаков број членови од редот на делегатите на давателите на услугите и корисниците на услугите на која и се доверува усогласување на ставовите по спорното прашање.

Ако комисијата не постигне усогласување на ставовите по спорното прашање и ако Собранието на самоуправната интересна заедница за водостопанство не донесе одлука по спорното прашање, Собранието на соодветната општествено-политичка заедница донесува одлука со која привремено се решава тоа прашање.

Одлуката од став 2 на овој член се применува до одлучување на одлука од самоуправната интересна заедница за водостопанство.

Член 176

Со самоуправната спогодба за основање на самоуправните интересни заедници од областа на водостопанството поблиску се уредуваат облиците на меѓусебната соработка со самоуправните интересни заедници од другите области, заради попотполно задоволување на заедничките потреби и интереси, како и за остварување на целите за кои се основани.

IV. НАДЗОР И ИНСПЕКЦИЈА ВО ВОДОСТОПАНСТВО

1. Надзор во водостопанската дејност

Член 177

Надзор на законитоста на работата на организациите на здружениот труд за водостопанство врши органот на управата надлежен за работите на водостопанството на соодветната општествена политичка заедница.

Член 178

Ако самоуправната спогодба за здружување, статутот или друг општ акт на организациите на здружениот труд за водостопанство е во спротивност со устав или со закон, соодветниот орган на управата надлежен за работите на водостопанството ќе го запре извршувањето на таквиот акт до донесувањето на одлуката на Уставниот суд на Македонија.

2. Инспекција во водостопанската дејност

Член 179

Инспекциски надзор на извршувањето на законите и другите прописи и општи акти од областа на водостопанството вршат општинските органи надлежни за водостопанска инспекција, доколку некои од тие работи со закон или со друг посебен пропис не се ставени во надлежност на друг орган.

Член 180

Инспекцискиот надзор на примената на овој закон и другите прописи за водите на целата територија на Републиката го врши Републичкиот инспекторат за водостопанство, кој е во состав на републичкиот орган на управата надлежен за водостопанство.

Член 181

Републичкиот инспекторат за водостопанство врши надзор на:

1. изградбата, од аспект на режимот на водите, одржувањето и набљудувањето на браните од општ интерес за Републиката, како и надзор на режимот на полнењето и празнењето на акумулациите;

2. изградбата, од аспект на режимот на водите, одржувањето и користењето на водостопанските објекти и постројки што се протегаат или имаат значај за подрачја на две или повеќе општини;

3. изградбата, од аспект на режимот на водите, одржувањето и користењето на водостопански објекти и постројки што се градат во согласност со меѓурегионални и меѓудржавни договори;

4. изградбата, од аспект на режимот на водите и одржувањето на хидроелектрани и термоелектрани со инсталирана сила поголема од 5 мегавати, како и користење на вода во тие електрани;

5. изградбата, од аспект на режимот на водите, одржувањето и користењето на објекти и постројки за испуштање и пречиштување на отпадните води од населби со повеќе од 10.000 жители, како и индустриски и други загадувачи чии отпадни води одговараат на еквивалентно загадување над 10.000 жители;

6. изградбата на објекти кои непосредно не влијаат врз режимот на водите (патишта, желез-

ници, мостови, далекуводи и др.), за чија изградба водостопанска согласност издава републичкиот орган на управата надлежен за водостопанство и

7. спроведувањето на работите и мерките предвидени со планот за заштита и одбрана од поплава за подрачје загрозувано од поплави кое се протега на подрачја на две или повеќе општини.

Член 182

Работите на органите надлежни за водостопанска инспекција ги вршат водостопански инспектори.

Во вршењето на работите од својот делокруг водостопанскиот инспектор има право да:

1. врши преглед на сите водостопански работи, објекти и постројки и други работи што можат да создаваат квалитативни и квантитативни промени во природниот или вештачки воспоставениот режим за водите;

2. врши преглед на изградбата, употребата и начинот на користењето на водостопанските објекти и постројки и да остварува увид во реализацијата на условите содржани во издадените водостопански согласности и дозволи;

3. врши преглед на водостопанските согласности и дозволи, плановите за одбрана од поплави, плановите за одржување и користење на водостопански објекти и постројки, водните книги, каталогот на водостопанските објекти и постројки, договорите, програмите и другите книги и документи на водостопанските и другите организации на здружениот труд што вршат водостопански дејности;

4. нареди отстранување на недостатоците што ќе ги утврди при вршењето на надзорот;

5. нареди сопирање на градењето на објекти и постројки за кои е потребна водостопанска согласност, ако такви објекти се градат без водостопанска согласност или градбата се врши спротивно на издадената согласност;

6. забрани употреба, користење и испуштање на води, ако употребата, користењето и испуштањето се врши без водостопанска дозвола или спротивно на истата;

7. привремено или трајно да ги сопне сите дејства спротивни на одредбите на законите и прописите од областа на водостопанството, како и да нареди воспоставување на поранешната состојба;

8. ги известува надлежните водостопански и други органи на управата за утврдените неправилности и да бара нивна интервенција;

9. врши преглед на вадење на песок, чакал и камен од коритата и бреговите на природните водотеци и езера;

10. учествува и да дава стручна помош во организирањето на одбраната од поплави;

11. врши преглед во документацијата за техничко набљудување и на другите пропишани работи и мерки на браните од општ интерес за Републиката и

12. презема и други работи и мерки за кои е овластен.

Член 183

За извршениот инспекциски надзор инспекторот составува записник во кој се внесува наодот за состојбата и предложените мерки.

Записникот од став 1 на овој член му се врачува на работоводниот орган или на одговорното лице на организацијата или на заедницата која управува со објектите и работите за кои е извршен инспекциски надзор.

Организацијата или заедницата која управува со објектите или работите, е должна во рок од 15 дена од врачувањето на записникот од став 1 на овој член да го разгледа и за преземените мерки да го известува органот на водостопанската инспекција.

Извршувањето на мерките или дејствата што произлегуваат од записникот од став 1 на овој член ги наредува инспекторот со решение во кое се определува и рок за извршување на тие мерки, доколку не е постапено по забелешките утврдени во записникот.

Во случаите кога постои непосредна опасност по животот на луѓето или за причинување на значителни материјални штети, водостопанскиот инспектор може да издава усна наредба за отстранување на непосредната опасност.

Водостопанскиот инспектор, во рок од 48 часа од издавањето на усната наредба, ќе издаде и писмено решение.

Член 184

Работите на водостопанскиот инспектор во општинскиот орган надлежен за водостопанска инспекција може да ги врши дипломиран инженер по градежништво, шумарство — шумарска насока, земјоделство — мелиоративна или полјоделска насока или неорганска хемиска технологија со најмалку 2 години работно искуство во струката, при што предност имаат дипломираните инженери по градежништво со хидро насока.

Работите на водостопанскиот инспектор во Републичкиот инспекторат за водостопанство може да ги врши дипломиран градежен инженер од хидро насока со најмалку 5 години работно искуство во струката.

По исклучок од став 2 на овој член, работите во врска со уредувањето на порои и ерозија може да ги врши дипломиран шумарски инженер од соодветна насока со најмалку 5 години работно искуство во струката, а за заштита на водите од загадување дипломиран хемиски инженер или дипломиран инженер по хемиска технологија со најмалку 5 години работно искуство во струката.

Работите на водостопанскиот инспектор може да ги вршат и работниците во научно-истражувачки и специјализирани стручни и други организации на здружениот труд што ги исполнуваат условите од овој член.

Член 185

При вршењето на надзорот водостопанскиот инспектор мора да има легитимација со која се утврдува неговото службено својство и тој е должен да ја покаже ако тоа се бара од него.

Легитимацијата од став 1 на овој член ја издава за општински водостопански инспектор — општинскиот орган на управата надлежен за водостопанство, а за републички водостопански инспектор — републичкиот орган на управата надлежен за водостопанство.

Се овластува републичкиот орган на управата надлежен за водостопанство да го пропише образецот и начинот на издавањето на легитимацијата.

Член 186

Против решението на општинскиот орган надлежен за водостопанска инспекција може да се изјави жалба до Републичкиот инспекторат за водостопанство во рок од 15 дена од денот на приемот на решението.

Општинскиот орган на управата надлежен за водостопанска инспекција може да го одложи извршувањето на мерките и работите утврдени со решението против кое е изјавена жалба по образложен предлог на жалителот, ако тоа не е спротивно на општиот интерес и нема да предизвика штета која тешко може да се надомести.

Член 187

Организациите на здружениот труд, другите самоуправни организации и заедници, граѓанските правни лица и граѓаните се должни да им овозможуваат на водостопанските инспектори вршење надзор над работите во областа на водостопанството, увид во документацијата и да им ги даваат бараните податоци, објаснувања и изјави даваа кои се од интерес за правилно вршење на надзорот.

V КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 188

Со парична казна од 50.000 до 1.000.000 динари ќе се казни за стопански престап организација на здружениот труд, друга самоуправна организација и заедница ако:

1. гради, реконструира или доградува водостопански и други објекти и постројки што имаат влијание врз режимот на водите, како и врши работи што можат привремено, повремено или трајно да создаваат промени на воспоставениот режим на водите без да прибави водостопанска согласност или спротивно на условите од издадената водостопанска согласност (став 2 на член 37);

2. пушти во употреба водостопански и други објекти или постројки кои имаат влијание врз режимот на водите без водостопанска дозвола или спротивно на условите од издадената водостопанска дозвола (член 49);

3. употребува и користи вода по престанување на важноста на водостопанската дозвола (член 58);

4. не постапи по одредбите од став 2 на член 78 на овој закон;

5. не ги изврши мерките од членовите 103 и 104 на овој закон и

6. не постапи по одредбите од став 1 на член 116 и став 1 на член 117 на овој закон.

За стопански престап од став 1 на овој член ќе се казни и одговорното лице на организација на здружениот труд, друга самоуправна организација и заедница со парична казна од 5.000 до 30.000 динари.

Член 189

Со парична казна од 20.000 до 500.000 динари ќе се казни за стопански престап организација на здружениот труд, друга самоуправна организација и заедница ако:

1. не постапи по одредбите од став 1 на член 61 на овој закон;

2. водите што се употребуваат за пиење или за производство и преработка на прехранбени производи содржат штетни материји над дозволените граници (член 62);

3. не ги извршува пропишаните мерки за заштита на изворите на вода за пиење (став 2 на член 66);

4. не постапи спротивно од забраните од член 67 на овој закон;

5. не врши дезинфекција на водата за пиење, односно ако не обезбеди испитување на квалитетот на водата, објектите и постројките (став 1 на член 69);

6. не учествува во одбраната од поплави кога е тоа предвидено со планот за одбрана од поплави (член 74);

7. акумулациите и заштитните насипи ги користат спротивно на одредбите од член 77 на овој закон;

8. врши некоја работа спротивно од забраната на точките 1, 2, 3, 4, 7, 8, 10, 11 и 12 на член 83 на овој закон;

9. врши некоја работа спротивно на забраната од член 84 на овој закон;

10. вади песок, чакал и камен од коритата и бреговите на природните водотеци и езера спротивно на одредбите од член 95 на овој закон;

11. организира вадење на песок, чакал и камен од природните водотеци и езера за потребите на други организации на здружениот труд и граѓани (ставовите 3 и 4 на член 99) и

12. не постапи на согласност со одредбите од став 1 на член 108 на овој закон.

За стопански престап од став 1 на овој член ќе се казни и одговорното лице во организација на здружениот труд, друга самоуправна организација и заедница со парична казна од 3.000 до 20.000 динари.

Член 190

Со парична казна од 5.000 до 20.000 динари ќе се казни за прекршок организација на здружениот труд, друга самоуправна организација и заедница ако:

1. не се придржува кон забраните за користење на водите доколку општината пропишала такви забрани (став 2 на член 51);
2. правото за употреба и користење на вода, добиено врз основа на водостопанска дозвола, го пренесе на други корисници без согласност на органот што ја издал водостопанската дозвола (став 2 на член 56);
3. водите ги користи спротивно на забраните од став 1 на член 63 од овој закон;
4. изврши некоја работа спротивно од забраната на точките 5, 6, 9 и 13 од член 83 на овој закон и

5. со својот однос или обработка на површините или друго дејство создаде ерозија (член 94).
За прекршок од став 1 на овој член ќе се казни и одговорното лице на организација на здружениот труд, друга самоуправна организација и заедница, со парична казна од 2.000 до 10.000 динари.

Член 191

Со парична казна од 2.000 до 10.000 динари ќе се казни за прекршок организација на здружениот труд, друга самоуправна организација и заедница ако:

1. користи вода од природен водотек или природен извор без одобрение или спротивно на условите во одобрението (член 53);
2. не го известува Републичкиот хидрометеоролошки завод за состојбата на нивоата и количествата на акумулираните води во акумулациите, како и количествата на водите што се испуштаат од нив (став 1 на член 78);
3. не водат дневник за вадење на песок, чакал и камен (член 100);
4. постапува спротивно на одредбите од член 113 и од став 4 на член 117 на овој закон;
5. не ги пријавуваат земјиштата од став 3 на член 124 на овој закон;
6. не се придржуваат на плановите за распределба и испорачување на расположивите количества на вода за наводнување или самоволно пуштаат вода за наводнување (член 126);
7. постапи спротивно на одредбите од член 127 на овој закон;
8. го менува постојниот правец, насока и количество на површинските и подземните води што природно течат преку, покрај или низ нивното земјиште (член 130);
9. постапува спротивно на одредбите од став 2 на член 147 на овој закон.
10. не ги извршува обврските од член 157 на овој закон;
11. не ги извршува обврските од став 1 на член 158 на овој закон и
12. на водостопанските инспектори не им овозможуваат да ги вршат работите предвидени во член 187 на овој закон.

За прекршок од став 1 на овој член ќе се казни и одговорното лице на организација на здружениот труд, друга самоуправна организација и заедница, со парична казна од 1.000 до 6.000 динари.

Член 192

Со парична казна од 2.000 до 10.000 динари ќе се казни за прекршок граѓанско правно лице, ако изврши некое од дејствата од точките 1, 2, 3 и 5 на став 1 на член 188 и точките 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9 и 10 на став 1 на член 189 на овој закон.

Член 193

Со парична казна од 1.000 до 5.000 динари ќе се казни за прекршок граѓанско правно лице ако:

1. без постипната спогодба со соседот копа обичен бунар на растојание помало од 20 метри од

најблискиот постоен бунар или поблизу од 5 метри од градежниот објект (став 2 на член 43);

2. копа бунар за наводнување без водостопанска согласност (став 3 на член 43);

3. постапи спротивно на одредбите од точките 4, 5 и 6 на став 1 на член 91 на овој закон и

4. изврши некои од дејствата од точките 1, 2, 3, 4 и 5 на став 1 на член 190 и точките 1, 4, 6, 8 и 12 на став 1 на член 191 на овој закон.

Член 194

Со парична казна од 1.000 до 8.000 динари ќе се казни за прекршок граѓанин, ако изврши некое од дејствата предвидени во точките 1, 2, 3 и 5 на став 1 на член 188 точките 1, 2, 3, 4, 6, 8, 9 и 10 на став 1 на член 189 точка 6 од став 1 на член 191 на овој закон.

Член 195

Со парична казна од 500 до 3.000 динари ќе се казни за прекршок граѓанин ако:

1. без постипната спогодба со соседот копа бунар на растојание помало од 20 метри од најблискиот постоен бунар или поблизу од 5 метри од градежниот објект (став 2 на член 43);

2. копа бунар за наводнување без водостопанска согласност (став 3 на член 43);

3. не допушти премин преку сопствено земјиште или земјиште што го користи на лицата што вршат работи предвидени во став 1 на член 128 на овој закон и

4. изврши некое од дејствата од точките 1, 2, 3, 4 и 5 на став 1 на член 190 и точките 1, 4, 5, 8 и 12 на став 1 на член 191 на овој закон.

VI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 196

Самоуправните интересни заедници за водостопанство за подрачјата на општините ќе се основаат и конституираат во рок од шест месеци од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Самоуправната интересна заедница за водостопанско подрачје и Републичката самоуправна интересна заедница за водостопанство ќе се основаат и ќе се конституираат во рок од еден месец од основањето на самоуправните интересни заедници за водостопанство за подрачјата на општините.

Член 197

Подготовките за основање и конституирање на самоуправните интересни заедници за водостопанство за подрачјата на општините, за водостопански подрачја и Републичката самоуправна интересна заедница за водостопанство ги вршат иницијативните одбори.

Членовите на иницијативните одбори ги именуваат собранијата на општествено-политичките заедници во договор со органите и организациите на Сојузот на синдикатите, Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Македонија, Стопанската комора на Македонија и други заинтересирани органи и заедници во здружениот труд, во месните заедници, во општините и во Републиката

Член 198

Иницијативниот одбор е должен да изготви нацрт на самоуправна спогодба за основање, нацрт на статут и деловник за работа на првата седница на собранието на самоуправната интересна заедница за водостопанство, да ги организира изборите на делегатите и да ја свика првата седница на собранието.

На првата седница на собранието на самоуправната интересна заедница за водостопанство за подрачјето на општина се избираат делегати за самоуправна интересна заедница за водостопанство за водостопанско подрачје и за Републичката самоуправна интересна заедница за водостопанство.

Член 199

Ако самоуправните интересни заедници за водостопанство од членовите 164, 169 и 170 на овој закон не се основаат во рокот од член 196 на овој закон, овие самоуправни интересни заедници ќе ги основаат собранијата на општините, односно Собранието на Социјалистичка Република Македонија.

Член 200

Предметите во управна постапка што се започнати, а не се завршени, ќе се завршат според прописите што важеле до влегувањето во сила на овој закон.

Член 201

До донесувањето на планот за заштита на водите од загадување од член 105 на овој закон, посебно за секоја организација на здружениот труд и друга самоуправни организација и заедница кои од постојните објекти испуштаат загадени отпадни води, а не се врши пречистување на тие води, за рокот и степенот на пречистувањето ќе одлучува републичкиот орган на управата надлежен за водостопанство.

Член 202

Општините кои немаат утврдено заштитни зони на изворите што служат за водоснабдување — јавни водоводи, во смисла на член 65 на овој закон, се должни во рок од една година по влегувањето во сила на овој закон да ги утврдат заштитните зони.

Член 203

Корисниците на ископаните бунари до денот на влегувањето во сила на овој закон, кои немаат водостопанска согласност според став 3 на член 43 на овој закон, се должни во рок од една година да поднесат барање за водостопанска дозвола.

Член 204

Водостопанските и други организации на здружениот труд што вршат водостопанска дејност се должни во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон да ја усогласат работата и самоуправните општи акти со одредбите на овој закон.

Член 205

До конституирањето на Републичката самоуправни интересна заедница за водостопанство, односно до утврдувањето на придонесите од ставовите 1 и 2 на член 150 на овој закон, ќе се применуваат одредбите од Законот за републичката такса на вода („Службен весник на СРМ“ број 47/73 и 20/74).

Член 206

До донесувањето на прописите од став 4 на член 102 и алинеја 1 на став 3 на член 103 на овој закон што се однесува на реципиентот за сите води во Републиката, ќе се применуваат одредбите за класификација од Уредбата за класификација на водите во меѓурегионалните водотеци, меѓудржавните води и водите на крајбрежното море на Југославија („Службен лист на СФРЈ“ број 6/78) и одредбите за максимално дозволените концентрации од Одлуката за максимално допуштените концентрации на радионуклеиди и опасни материи во меѓурегионалните водотеци, меѓурегионалните води и водите на крајбрежното море на Југославија („Службен лист на СФРЈ“ број 8/78).

До донесувањето на прописите од став 3 на член 103 на овој закон, републичкиот орган на управата надлежен за водостопанство за секој одделен случај ќе ги определува максимално дозволените концентрации на опасни и штетни материи во отпадните води (ефлуент), начинот за депонирање на опасни и штетни материи и условите и начинот на примената на заштитните мерки од став 2 на член 103 на овој закон.

Член 207

Прописите за извршување на овој закон од членовите 60, 61, 62, 64, 70, 72, 102, 103, 106,

108, 111 и 184 ќе се донесат во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

По исклучок од став 1 на овој член, рокот за утврдување на максимално дозволените концентрации и количините на опасни и штетни материи во отпадната вода (ефлуент), според алинеја 1 на став 3 на член 103 на овој закон, ќе се утврди со планот за заштита на водите од загадување (член 105).

Член 208

Собранието на општината ќе ги определи заштитните зони на изворите за вода, како и условите за обработка на земјиштето, за изградба и користење на објектите и за вршење на други дејствија во заштитните зони (член 65) најдоцна една година по донесувањето на прописот на републичкиот орган од став 4 на член 64 на овој закон, а планот за заштита и одбрана од поплави (член 72) ќе го донесат во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 209

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за хидромелиоративните системи и користењето на земјиштето во хидромелиоративните системи („Службен весник на НРМ“ број 42/61 и „Службен весник на СРМ“ број 16/65), Законот за водите („Службен весник на СРМ“ број 47/73), алинеја 4 на став 2 на член 12 од Законот за републичките органи на управата („Службен весник на СРМ“ број 15/78) и членовите 26 и 27 од Законот за заштита од елементарни непогоди („Службен весник на СРМ“ број 39/77).

Член 210

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

57.

Врз основа на член 376, став 1, алинеја 6 од Уставот на Социјалистичка Република Македонија, Претседателството на Социјалистичка Република Македонија издава

У К А З**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОПШТЕСТВЕНА ЗАШТИТА НА ДЕЦАТА**

Се прогласува Законот за општествена заштита на децата,

што Собранието на Социјалистичка Република Македонија го донесе на седницата на Соборот на здружениот труд, одржана на 18 февруари 1981 година.

Бр. 08-492

18 февруари 1981 година

Скопје

Претседател
на Претседателството на СРМ,
Љупчо Арсов, с. р.

Претседател
на Собранието на СРМ,
Благоја Талески, с. р.

ЗАКОН**ЗА ОПШТЕСТВЕНА ЗАШТИТА НА ДЕЦАТА****ОСНОВНИ ОДРЕДБИ****Член 1**

Со овој закон се утврдуваат: општите услови за остварување на општествената заштита на децата, заемноста, солидарноста и рамномерноста во развитокот на општествената заштита на децата во сите општествени средини; планирањето, општест-

вено-економските односи меѓу учесниците во слободната размена на трудот; основањето на самоуправните интересни заедници, начелата на нивната организација и меѓусебните односи во нив; надзорот и остварувањето на посебниот општествен интерес.

Член 2

Самоуправните општествено-економски односи и условите за остварувањето на општествената заштита на децата поблиску ги уредуваат работниците во основните организации на здружениот труд и работните заедници, работните луѓе кои со личен труд самостојно во вид на занимање вршат професионална дејност или со личен труд со средства на трудот во сопственост на граѓаните или земјоделска дејност со средства над кои постои право на сопственост, здружени во соодветни облици на здружување, работните луѓе и граѓаните во месните заедници, самоуправните интересни заедници и во другите организации и заедници како и активните воени лица и цивилните лица на служба во вооружените сили на СФРЈ (во натамошниот текст: работници, другите работни луѓе и граѓаните) со самоуправни општи акти.

Член 3

Општествената заштита на децата е самоуправна организирана дејност, која се развива како функција и составен дел на самоуправно здружениот труд, за создавање услови на сите деца, преку организирани мерки и активности во областа на воспитанието и образованието, здравството, културата, физичката култура, и социјалната заштита, да им се обезбедат изедначени услови за нормален и сестран развој.

Целта на општествената заштита на децата е формирање психички и физички здрави личности и развивање интелектуални и други способности на децата, што се остварува преку општествено организирано чување и унапредување на здравјето, создавање услови за нега и исхрана, задоволување на потребите на децата од игра и разонода, развивање на социјалистичко поведение, создавање позитивен однос за чување и унапредување на природните и со труд создадени вредности на човековата средина, како и преку создавање на други услови за сестран развој на личноста на детето и обезбедување на сè подобри услови за развој и поголема социјална сигурност на децата, да влијае врз создавањето на нова вредност во материјалното производство, врз зголемувањето на продуктивноста на вкупниот општествен труд и развојот на општеството во целост.

Член 4

Работниците, другите работни луѓе и граѓаните за задоволување на заедничките потреби и интереси од општествената заштита на децата, создаваат општествено-економски и други услови, а особено обезбедуваат:

— згрижување, воспитание и образование на децата од предучилишна возраст;

— организирана општествена исхрана на учениците, продолжен дневен престој на учениците, превоз, бесплатни учебници, сместување во ученички домови и други потреби во областа на воспитанието и образованието;

— целосна здравствена заштита на децата, правilen психички и физички развој, следење на здравствената состојба на децата и преземање други мерки на здравствена заштита на децата;

— услови за помасовно користење на разни облици на активности во областа на културата (театарска, музичка, ликовна, музејска, библиотекарска, издавачка и др.), користење и развивање на специјализирани организации за деца и развивање на разни облици на културно-уметнички аматеризам за деца и друго;

— развивање на мрежа на објекти за спортско-рекреативни активности на децата, спроведување соодветни програми на активности за физичко воспитание на децата во слободното време и други активности за развој на физичката култура на децата и

— заштита на децата без родители и родителска грижа, заштита на децата со психички и физички недостатоци, заштита на децата со пречки во поведението и друго во областа на социјалната заштита.

Член 5

Општествената заштита на децата, во смисла на овој закон, се обезбедува со остварување на организирани облици на општествена заштита на децата, а особено преку:

— згрижување, воспитание и образование на децата од предучилишна возраст;

— одмор и рекреација на децата до 15-годишна возраст;

— парични примања на децата и

— други облици на општествена заштита утврдени со закон, општествен договор или самоуправна спотодба.

Член 6

Општествената заштита на децата е дејност од посебен општествен интерес.

Член 7

Плановите и програмите за работа и развој на општествената заштита на децата непосредно ги утврдуваат и остваруваат работниците и другите работни луѓе и граѓаните во своите организации и заедници и преку своите делегации и делегати во собранијата на самоуправните интересни заедници за општествена заштита на децата и нивните основни заедници и единици и во собранијата на општествено-политичките заедници.

Член 8

Организациите на здружениот труд, самоуправните интересни заедници и нивните основни заедници и единици во областа на општествената заштита на децата и другите самоуправни организации и заедници ги усогласуваат своите планови и програми за работа и развој меѓусебно и со плановите и програмите за работа и развој на организациите на здружениот труд од материјалното производство и општествените дејности со кои имаат определени заеднички интереси и цели, како и со општествените планови на општествено-политичките заедници што ги донесуваат во согласност со единствените основи на системот на општественото планирање.

Член 9

Работниците во организациите на здружениот труд за згрижување и воспитание (во натамошниот текст: организации за згрижување и воспитание) и во организациите на здружениот труд за одмор и рекреација на децата (во натамошниот текст: организации за одмор и рекреација) стекнуваат доход со слободна размена на својот труд непосредно со работните луѓе чии потреби и интереси ги задоволуваат или преку нивните организации на здружениот труд, односно во рамките и преку самоуправните интересни заедници за општествена заштита на децата.

Член 10

Работниците, другите работни луѓе и граѓаните во организациите на здружениот труд, во месните заедници, во самоуправните интересни заедници и во другите организации и заедници:

— ги утврдуваат потребите од општествена заштита на децата во обем, структура и на начин кој овозможува рамномерен развој на општествената заштита на децата;

— го планираат развојот и донесуваат програми за општествена заштита на децата и

— обезбедуваат услови за остварување на програмите за општествена заштита на децата.

Член 11

Општествено-политичките заедници во рамките на своите права и должности утврдени со устав, закон и со статут, врз основа на утврдените потреби и можности и заеднички усогласени интереси во областа на општествената заштита на децата, ја утврдуваат заедничката политика за развој на општествената заштита на децата.

Член 12

Општествено-политичките заедници ја следат состојбата и го поттикнуваат развојот на општествената заштита на децата, остварувањето на самоуправните општествено-економски односи, стекнувањето и распределбата на доходот, вршат општествен надзор и преземаат други мерки од општ општествен интерес.

Член 13

Заради задоволување на своите лични и заеднички потреби и интереси во областа на општествената заштита на децата и заради усогласување на трудот во оваа област, работниците, другите работни луѓе и граѓаните во самоуправните организации и заедници и работниците во организациите за здружување и воспитување и во организациите за одмор и рекреација, основаат самоуправни интересни заедници за општествена заштита на децата.

Член 14

Работниците, другите работни луѓе и граѓаните во организациите на здружениот труд и во другите самоуправни организации и заедници преку своите делегации и делегати во собранијата на самоуправните интересни заедници утврдуваат стандарди, основи, мерила и други услови за вршење на дејноста на општествената заштита на децата.

II ОСТВАРУВАЊЕ НА ОПШТЕСТВЕНАТА ЗАШТИТА НА ДЕЦАТА

Член 15

Општествената заштита на децата се остварува преку организирани облици на заштита во организации за згрижување и воспитување и организации за одмор и рекреација.

Општествената заштита на децата се остварува и во други организации на здружениот труд, како и во посебно организирани делови на организации на здружениот труд од материјалното производство и општествените дејности.

Организирано опфаќање на децата со згрижување, воспитување, образование, одмор и рекреација се остварува и преку воинституционални облици на општествена заштита на децата.

Видовите, обемот и условите за остварување на воинституционалните облици поблиску се определуваат со програмите и други самоуправни општи акти на организациите за згрижување и воспитување, организациите за одмор и рекреација, месните заедници, самоуправните интересни заедници и на други организации и заедници.

1. Згрижување, воспитување и образование на децата

Член 16

Згрижувањето на децата се остварува преку организирано сместување, нега, исхрана и други облици на организирано прифаќање, приспособени на возраста и психичкиот и физичкиот развој на децата, како и на потребите на работниците и на другите работни луѓе и граѓаните.

Воспитувањето и образованието на децата од предучилишна возраст, како составен дел на единствениот систем на воспитувањето и образованието се определува и организира во согласност со Законот за воспитување и образование на децата од предучилишна возраст.

2. Одмор и рекреација на децата**Член 17**

Одмор и рекреација на децата се остварува во организациите за одмор и рекреација, како и преку други организирани облици со кои се остваруваат целите и задачите на организираниот одмор и рекреација на децата.

Одморот и рекреацијата на децата се организираат во согласност со прописите со кои се уредува организацијата на одморалиштата за децата и младината.

3. Додатоци на децата**Член 18**

Додатоците на децата, како облик на општествена заштита на децата, се остваруваат во вид на додаток на деца, посебен додаток и учество во опремување на новородено дете.

Условите и начинот на остварувањето, како и висината на додатокот на деца се утврдуваат во рамките на Републичката самоуправна интересна заедница за општествена заштита на децата.

Условите и начинот на остварувањето, како и висината на посебниот додаток и учеството во опремување на новородено дете се утврдуваат во рамките на самоуправните интересни заедници за општествена заштита на децата, основани за подрачјата на општините.

а) Додаток на деца**Член 19**

Додатокот на деца се остварува во зависност од возраста на детето и од материјалната состојба на семејството.

Корисници на додаток на деца, во смисла на став 1 на овој член, се децата до навршени 15 години, како и децата над таа возраст, доколку се на редовно школување, а најдоцна до навршени 26 години од животот.

Дете кое наполно и трајно или за подолго од една година ќе остане неспособно за работа, има право на додаток на деца за сето време на траењето на неспособноста.

Како наполно и трајно неспособно за работа се смета и дете на кое му е признато право на професионална рехабилитација, сè до нејзиното успешно завршување.

Член 20

Додаток на деца се обезбедува на:

1. Децата на работниците во основните организации на здружениот труд и во работните заедници што вршат работи од заеднички интерес за повеќе основни организации на здружениот труд, во работните заедници на државните органи, општествено-политичките организации и на општествените организации и во други работни заедници што не се организирани како организации на здружениот труд и на децата на работниците вработени кај работните луѓе кои со личен труд самостојно во вид на занимање вршат професионална дејност или кои самостојно вршат дејност со личен труд со средства на трудот во сопственост на граѓаните или земјоделска дејност со средства над кои постои право на сопственост, ако работат најмалку половина од полното работно време, односно со него изедначеното работно време;

2. Децата на делегатите на собранијата на општествено-политичките заедници и на членовите на нивните извршни органи што се на постојани должности и на избраните лица на постојани должности во општествено-политичките, општествените и други организации и во коморите, ако примаат постојан месечен надоместок за својата работа;

3. Децата на работниците кои користат паричен надоместок според посебни прописи;

4. Децата на уживателите на старосна, инвалидска и семејна пензија, според прописите за пензиското и инвалидското осигурување, инвалидите на трудот — корисници на материјално обезбедување и привремен надоместок според прописите за инвалидското осигурување;

5. Децата на лицата кои се наоѓаат на отслужување на задолжителна воена служба во Југословенската народна армија, ако до одењето во Армија имале својство на работник во здружениот труд (точка 1 од овој член) или имале друго својство врз основа на кое може да се оствари додаток на деца (точка 2 до 4 на овој член);

6. Децата без родителска грижа и децата на самохрани родители;

7. Децата на корисниците на материјално обезбедување според Законот за материјално обезбедување на учесниците од НОВ и

8. Децата на корисниците на постојана парична помош според Законот за социјална заштита.

Додаток на деца се обезбедува и на децата на работните луѓе кои вршат земјоделска дејност со средства над кои постои право на сопственост, доколку со самоуправни спогодба, преку соодветните земјоделски заедници, здружат средства за детски додаток во општинските самоуправни интересни заедници за општествена заштита на децата и во Републичката интересна заедница за општествена заштита на децата.

Член 21

Додаток на деца се обезбедува и на децата на граѓаните на Социјалистичка Република Македонија кои се на работа во странство во служба кај југословенските државни органи, организации на здружениот труд или во други служби, според посебни прописи.

Член 22

На децата на странски државјани кои имаат живеалиште на територијата на Социјалистичка Република Македонија им се обезбедува додаток на деца под исти услови како и на децата на граѓаните на Социјалистичка Република Македонија

1. ако се во работен однос или се во служба на меѓународна организација и

2. ако таквото право е предвидено со меѓународен договор.

Член 23

Додаток на деца припаѓа за сите деца што родителот односно старателот ги издржува, и тоа за: деца родени во брак или вон брак, посвоени деца, внуциња, браќа и сестри, како и за други деца земени на издржување.

За децата земени на издржување додаток на деца припаѓа и кога тие имаат родители, ако родителите им се наполно или трајно неспособни за стопанисување, ако се на издржување на казна затвор, ако им е одземено родителското право, ако родителите ја напуштиле СФРЈ и им е непознато местото на живеење, ако родителите се на редовно школување и ако родителите и децата немаат имот или приходи од кои децата можат да се издржуваат.

Член 24

Републичката самоуправни интересна заедница за општествена заштита на децата обезбедува двостепеност на постапката за остварување на додаток на деца.

б) Посебен додаток

Член 25

Посебен додаток остварува дете со потешки психофизички недостатоци, во зависност од возраста на детето и од материјалната состојба на семејството.

в) Учество во опремување на новородено дете

Член 26

Учеството во опремување на новородено дете се обезбедува за секое новородено дете во вид на паричен надоместок или опрема

III. ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ЗГРИЖУВАЊЕ И ВОСПИТАНИЕ

Член 27

Организација за згрижување и воспитание можат да основаат: организации на здружениот труд, месни заедници, самоуправни интересни заедници, општествено-политички заедници и други општествени правни лица.

Организација за згрижување и воспитание не можат да основаат група граѓани и граѓански правни лица

Член 28

Организација за згрижување и воспитание може да се основа ако се обезбедени просторни услови, соодветна опрема, стручни кадри и соодветен прилив на деца од предучилишна возраст.

Одредбите од став 1 на овој член се применуваат и во случај на проширување на дејноста на организацијата за згрижување и воспитание

Основањето и проширувањето на дејноста на организациите за згрижување и воспитание се врши во согласност со програмите за развој на општествената заштита на децата.

Условите од став 1 на овој член поблиску се определуваат со нормативи што ги донесува Републичкиот педагошки совет.

Член 29

Организација за згрижување и воспитание може да започне со работа откако општинскиот орган на управата надлежен за работите за згрижување, воспитание и образование на децата ќе утврди дека се исполнети условите пропишани со закон и другите прописи донесени врз основа на закон

Член 30

Во организацијата за згрижување и воспитание во основање се формира посебен совет како орган на управувањето на организацијата на здружениот труд во основање.

Основачот го определува вкупниот број на членовите на советот и именува определен број негови членови, кој не може да биде поголем од бројот на членовите на советот што ги избираат работниците кои се во работен однос во организацијата за згрижување и воспитание во основање

Член 31

Организацијата за згрижување и воспитание може да ја промени својата дејност со претходна согласност од основачот.

Член 32

Организацијата за згрижување и воспитание се укинува под услови и постапка што се пропишани со закон или ако не постојат услови за вршење на нејзината дејност.

Член 33

Во организациите за згрижување и воспитание, во одлучувањето за работите од посебен општествен интерес учествуваат претставници на: родителите, општината, организациите на здружениот труд што се јавуваат како основачи, самоуправни интересни заедници, месните заедници и заинтересираните организации (претставници на општествената заедница)

Бројот на претставниците на општествената заедница и начинот на учество во одлучувањето за работите од посебен општествен интерес се утврдува со статутот на организацијата на здружениот труд за згрижување и воспитание.

Собранието на општината на чие подрачје се наоѓа седиштето на организацијата за згрижување и воспитание го определува бројот на претставниците на општината.

Претставниците на родителите се делегираат преку месните заедници.

Член 34

Како работи од посебен општествен интерес во организацијата за згрижување и воспитание се сметаат

- одлучувањето за остварување на заедничките цели и за основни намени за користење на средствата;
 - утврдувањето на основните услови за стекнување на доходот и начинот на работењето;
 - донесувањето на статутот;
 - донесувањето на планови и програми за работа и развој;
 - донесувањето одлука за проширување на дејноста и други статусни промени на организацијата на здружениот труд;
 - разгледувањето извештај на организацијата на здружениот труд за остварените резултати во работата;
 - разгледувањето на наодите и мислењата од извештајот за извршениот надзор над законитоста на работењето, односно стручниот надзор и заклучоците на надлежната организација за надзор и контрола и на самоуправната работничка контрола на самоуправните интересни заедници и
 - именувачкото и разрешувачкото на индивидуалниот, односно на претседателот на колегијалниот работоводен орган.
- За работите од став 1 на овој член се одлучува и со мнозинство гласови на претставниците на општествената заедница.

Член 35

На одредбите на самоуправната спогодба за здружување и статутот на организацијата за згрижување, воспитание и образование, што се однесуваат на задачите, самоуправувањето, условите и постапката за именување на индивидуален работоводен орган, како и условите што треба да ги исполнуваат стручните работници во овие организации, согласност дава Собранието на општината на чие подрачје е седиштето на организацијата за згрижување, воспитание и образование.

Член 36

Согласност на одлуката за именување и разрешување на индивидуален, односно на претседател на колегијалниот работоводен орган на организацијата за згрижување и воспитание дава Собранието на општината на чие подрачје е седиштето на организацијата на здружениот труд.

Член 37

Надзор над законитоста на работата на организациите за згрижување и воспитание врши општинскиот орган на управата надлежен за работите за згрижување, воспитание и образование на децата.

Член 38

Стручен надзор над згрижувачката дејност во организациите за згрижување и воспитание вршат организации на здружениот труд овластени со закон.

Стручен надзор над воспитно-образовната дејност во организациите за згрижување и воспитание врши специјализирана стручна организација на здружениот труд за унапредување на воспитанието и образованието.

Член 39

Организациите за згрижување и воспитание можат да се организираат за целодневен, полудневен, продолжен или ноќен престој на децата, според потребите и работното време на корисниците на живните услуги.

IV. САМОУПРАВНИ ИНТЕРЕСНИ ЗАЕДНИЦИ ЗА ОПШТЕСТВЕНА ЗАШТИТА НА ДЕЦАТА

Член 40

За остварување на општествена заштита на децата врз начелата на заемност и солидарност, работниците во основните организации на здружениот труд и во работните заедници што вршат работи од заеднички интерес за повеќе основни организации на здружениот труд, работните луѓе кои со личен труд самостојно во вид на занимање вршат професионална дејност или дејност со личен труд со средства на трудот во сопственост на граѓаните или земјоделска дејност со средства над кои постои право на сопственост, заедно со работниците со които здружуваат трудот и средствата на трудот, организирани во здруженија или во други облици на здружување; работните луѓе во работните заедници на државните органи, општествено-политичките организации и општествените организации и другите работни заедници што не се организираат како организации на здружениот труд; активните воени лица и цивилните лица на служба во вооружените сили во СФРЈ; работните луѓе и граѓаните во месните заедници; работните луѓе и граѓаните организирани во општествени организации и здруженија на граѓаните и работниците во организациите за згрижување и воспитание и организации за одмор и рекреација, основаат самоуправни интересни заедници за општествена заштита на децата за подрачјето на општината (во натамошниот текст општинска самоуправна интересна заедница за општествена заштита на децата) заради задоволување на потребите и интересите во областа на општествената заштита на децата и заради усогласување на трудот во оваа област со тие потреби и интереси.

Член 41

Самоуправни интересни заедници и нивни основни заедници и единици можат да се основаат и за повеќе сродни дејности (социјална заштита, основно воспитание и образование, култура, физичка култура и др.)

Член 42

Заради што непосредно остварување на своите самоуправни права и интереси, работниците и другите работни луѓе и граѓаните, под услови утврдени со самоуправната спогодба за основање на самоуправна интересна заедница или со нејзиниот статут, се организираат во основни заедници и единици како делови на самоуправна интересна заедница.

Член 43

Заради што непосредно остварување на самоуправните права и задоволување на заедничките потреби и интереси во областа на општествената заштита на децата, работниците, другите работни луѓе и граѓаните во основните заедници и единици, особено:

- ги утврдуваат потребите во областа на општествената заштита на децата;
- остваруваат влијание во подготвувањето на плановите за развој на општествената заштита на децата;
- остваруваат влијание во распределбата и користењето на средствата за задоволување на потребите во областа на општествената заштита на децата;
- утврдуваат и спроведуваат мерки, задачи и програми за проширена општествена заштита на децата што ќе се остварува со дополнителни средства на ниво на основна заедница и единици и
- вршат и други работи определени со самоуправна спогодба за основање на општинска самоуправна интересна заедница за општествена заштита на децата, односно нејзиниот статут.

Член 44

Општинските самоуправни интересни заедници за општествена заштита на децата можат да се здружуваат во градска и во регионални самоуправни интересни заедници.

Член 45

Заради остварување на заемност и солидарност, обезбедување на определен обем на права и заради изедначување на условите за развој на општествената заштита на децата во Републиката, општинските самоуправни интересни заедници за општествена заштита на децата со општествените организации од областа на општествената заштита на децата, како и заинтересираните организации на здружениот труд и другите организации и здруженија на граѓаните што се од општ интерес за Републиката, со самоуправна спогодба се здружуваат во Републичка самоуправна интересна заедница за општествена заштита на децата (Републичка заедница за општествена заштита на децата).

Член 46

Самоуправната спогодба за здружување и статусот на општинската самоуправна интересна заедница за општествена заштита на децата ги потврдува Собранието на општината на чие подрачје е седиштето на заедницата, а самоуправната спогодба за здружување и статусот на Републичката заедница за општествена заштита на децата ги потврдува Собранието на Социјалистичка Република Македонија.

Член 47

Надзор над законитоста на работата на општинската самоуправна интересна заедница за општествена заштита на децата врши Собранието на општината на чие подрачје е седиштето на заедницата.

Надзор над законитоста на работата на Републичката заедница за општествена заштита на децата врши Собранието на Социјалистичка Република Македонија.

V. ОПШТЕСТВЕНО-ЕКОНОМСКИ ОДНОСИ ВО ОПШТЕСТВЕНАТА ЗАШТИТА НА ДЕЦАТА

1. Планирање

Член 48

Работниците, другите работни луѓе и граѓаните во плановите на организациите на здружениот труд, месните заедници, самоуправните интересни заедници и другите самоуправни организации и заедници ги утврдуваат и усогласуваат личните и заедничките потреби и интереси од општествената заштита на децата со склучување на самоуправни спогодби за основите и плановите на тие организации односно заедници и со учество во склучувањето на договори за основите на општествените планови на општествено-политичките заедници и со преземање на мерки за нивно остварување и извршување на прифатените задачи

Член 49

Работниците, другите работни луѓе и граѓаните со самоуправните спогодби за основите на плановите и со плановите ја утврдуваат и намената, обемот и начинот на самоуправното здружување на средствата за задоволување на личните и заедничките потреби и интереси во областа на општествената заштита на децата. Притоа, ги утврдуваат потребите и интересите што ќе ги задоволуваат во својата основна организација на здружениот труд или во работната заедница, во својата работна организација на здружениот труд, во сложената организација на здружениот труд или во друга форма на здружување на трудот и средствата, односно во самоуправните интересни заедници.

2. Самоуправни доходовни односи

Член 50

Работниците и другите работни луѓе и граѓаните, како корисници на услугите, своите потреби во областа на општествената заштита на децата ги задоволуваат со непосредна слободна размена на трудот со работниците во организациите за згрижување и воспитание и организациите за одмор и рекреација, како даватели на услуги.

Корисниците на услугите своите потреби во областа на општествената заштита на децата ги задоволуваат и со слободна размена на трудот, врз начелата на заемност и солидарност во рамките односно преку самоуправните интересни заедници за општествена заштита на децата и нивните основни заедници и единици.

Меѓусебните односи на корисниците и давателите на услугите во слободната размена на трудот се уредуваат со самоуправните спогодби за основите на плановите на своите организации и заедници и на обликите на самоуправното интересно здружување, како и со други самоуправни спогодби и договори.

Член 51

Работниците во организациите за згрижување и воспитание и во организациите за одмор и рекреација стекнуваат доход во односи на непосредна размена на трудот со работниците и другите работни луѓе во организациите и заедниците чии потреби и интереси ги задоволуваат, според придонесот што со својот труд и резултатите од трудот го даваат во создавањето на доходот.

Работниците во организациите за згрижување и воспитание и во организациите за одмор и рекреација стекнуваат доход со слободна размена на трудот и преку односно во рамките на самоуправните интересни заедници за општествена заштита на децата и нивните основни заедници и единици.

Член 52

Работниците во организациите за згрижување и воспитание и во организациите за одмор и рекреација стекнуваат доход врз основа на вреднувањето на трудот и резултатите на трудот преку самоуправно договорениот надоместок за извршување на програмите, односно на одделните услуги (во натамошниот текст — цената на услугите).

Цената на услугите особено ги опфаќа:

— материјалните трошоци, во согласност со стандардите и нормативите за вршење на воспитно-згрижувачката дејност, договорени во општинската самоуправна интересна заедница за општествена заштита на децата;

— амортизацијата на основните средства, по стапки пропишани со закон односно зголемени стапки, ако е така определено со самоуправна спогодба меѓу давателите на средствата и корисниците на услугите;

— средствата за лични доходи и заедничка потрошувачка на работниците во организациите за згрижување и воспитание, во согласност со самоуправната спогодба за основите и мерилата за изедначување на условите за работа и правата на работниците во организациите за згрижување и воспитание со работниците во организациите на здружениот труд од материјалното производство и општествените дејности и другите организации и заедници чии потреби и интереси ги задоволуваат;

— средствата за осовременување на опремата и услугите за работа, во согласност со утврдените стандарди и динамика на развој на општинската самоуправна интересна заедница за општествена заштита на децата;

— средствата за проширување на дејноста, во согласност со самоуправните спогодби и општествени договори за основите на плановите на организациите и заедниците, општествените договори за основите на плановите на општествено-политичките заедници, како и со другите самоуправни спогодби и договори.

Член 53

Во обезбедувањето надоместок на трошоците на организациите за згрижување и воспитување и организациите за одмор и рекреација, учествуваат и родителите чии деца ги користат нивните услуги во зависност од материјалната положба на семејството, под услови што ги утврдува општинската самоуправна интересна заедница за општествена заштита на децата.

Член 54

За проширување на материјалната основа на трудот, како и за рамномерно развивање на општествената заштита на децата според долгорочните, среднорочните и годишните планови и програми за развој на општествената заштита на децата, трајно и наменски се обезбедуваат средства:

— со наменско здружување на средства во самоуправните интересни заедници за општествена заштита на децата и нивните основни заедници и единици;

— со насочување на средства на општествено-политичките заедници;

— од самопридонеси и доброволна работа и

— од кредити и други извори.

Член 55

Средства за задоволување на личните и заедничките потреби и интереси во областа на општествената заштита на децата на начин и под услови утврдени со самоуправна спогодба, обезбедуваат:

— работниците во основните организации на здружениот труд и работните заедници од доходот;

— работните луѓе и граѓаните во месните заедници од личниот доход во рамките на основните заедници и единици;

— работните луѓе и граѓаните — од личниот доход во рамките и преку општинската самоуправна интересна заедница за општествена заштита на децата за обезбедување на утврдените нормативи и стандарди за згрижување, воспитување и образование, одмор и рекреација, посебен додаток и учество во опремување на новородено дете.

Доколку работниците и другите работни луѓе и граѓаните не ја прифатат самоуправната спогодба за обезбедување средства во рамките на општинската самоуправна интересна заедница за општествена заштита на децата, Собранието на општината на чие подрачје е основана општинската самоуправна интересна заедница за општествена заштита на децата привремено ќе ја утврди висината на тие средства.

Член 56

Пресметување и наплатување на средствата што ги обезбедуваат работните луѓе кои со личен труд самостојно во вид на занимање вршат професионална дејност или дејност со личен труд со средства на трудот во сопственост на граѓаните или земјоделска дејност со средства над кои постои право на сопственост, врши органот за приходи на општината.

Член 57

За остварување на додатокот на деца обезбедуваат средства од личниот доход:

1. Работниците во основните организации на здружениот труд и во работните заедници што вршат работи од заеднички интерес за повеќе основни организации на здружениот труд; во работните заедници на државните органи, општествено-политичките организации и на општествените организации и во други работни заедници што не се организирани како организации на здружениот труд;

2. Делегатите на Собранијата на општествено-политичките заедници и на членовите на нивните извршни органи кои се на постојани должности во општествено-политичките, општествените и други организации и во коморите.

Средства за додаток на деца обезбедуваат и:

1. Работните луѓе кои со личен труд самостојно во вид на занимање вршат професионална деј-

ност, работните луѓе кои самостојно вршат дејност со личен труд со средства на трудот во сопственост на граѓаните и работните луѓе кои вршат земјоделска дејност со средства над кои постои право на сопственост — за работниците вработени кај нив најмалку половина од полното работно време односно со него изедначено работно време, од бруто личниот доход на работниците;

2. Заедницата за вработување — за работниците што се привремено без работа, а кои користат материјално обезбедување, од материјалното обезбедување;

3. Заедницата на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија — за пензионерите и корисниците на правата од пензиското и инвалидското осигурување, од пензиите и материјалното обезбедување.

Средствата за додаток на деца самоуправно се здружуваат во Републичката заедница за општествена заштита на децата. Доколку не се постигне согласност за обемот на издвојувањето на средствата, висината на издвојувањето на средствата ќе ја утврди Собранието на Социјалистичка Република Македонија.

На пресметувањето, уплатувањето, застареноста, ослободувањето и присилната наплата на средствата од став 1 и став 2 точка 1 на овој член се применуваат одредбите од Законот за даноците на граѓаните.

Член 58

Општинските самоуправни интересни заедници за општествена заштита на децата врз начелата на заемност и солидарност, можат да здружуваат средства во Републичката заедница за општествена заштита на децата за задоволување на определени заеднички потреби и интереси.

VI ДЕТСКА НЕДЕЛА

Член 59

„Детска недела“ се установува заради развивање на општествена активност за афирмација на општествената заштита на децата.

„Детската недела“ почнува во првата недела во месец октомври секоја година и трае седум дена. Придонесот за детската недела се плаќа во текот на траењето на „Детската недела“.

Член 60

Придонесот за „Детска недела“ го плаќаат граѓаните.

Придонесот се наплатува на:

1. Секој продаден влезен билет за театар, кино, уметничка изложба и други културни манифестации;

2. Секоја поштенска пратка во внатрешниот сообраќај, освен на печатени работи;

3. Секој продаден возен билет во железничкиот, автомобилскиот (меѓународниот и градскиот) и авиоинскиот сообраќај;

4. Секој влезен билет на спортски натпревари и други спортски приредби.

Од плаќање на придонесот од точка 1 на став 2 од овој член се исклучуваат изложбите, приредбите и другите културни манифестации организирани од страна на ученици и студенти во училишен и студентски круг (училиште и високошколска установа).

Член 61

Извршниот совет на Собранието на Социјалистичка Република Македонија со одлука секоја година ја утврдува висината на придонесот за „Детска недела“, во смисла на член 60 од овој закон.

Член 62

Наплатата на придонесот за „Детска недела“ ја вршат организациите на здружениот труд и другите организации од член 60 на овој закон.

Член 63

Средствата остварени согласно со член 60 на овој закон се приход на Општинскиот сојуз на друштвата за социјалистичко воспитување и грижи за децата.

VII. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 64

Организацијата на здружениот труд и друга самоуправни организација и заедница ќе се казни за прекршок со парична казна до 10 000 динари, ако спротивно на одредбите на овој закон, не дава податоци или дава неистинити податоци од кои зависи остварувањето на паричните примања на деца или користењето на другите облици на општествената заштита на децата.

За прекршокот од ставот 1 на овој член ќе се казни и одговорното лице во организацијата на здружениот труд, во друга самоуправни организација и заедница и во државен орган со парична казна до 1000 динари.

Член 65

Родителот односно старателот на детето корисник на парично примање, односно корисник на другите облици на општествена заштита на децата, ќе се казни за прекршок со парична казна до 1000 динари ако изјавата што ја дал послужила како доказ за остварување на парично примање, односно за учество во трошоците за користење на другите облици на општествена заштита на децата, содржи неистинити или неточни податоци.

VIII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 66

Самоуправните интересни заедници за општествена заштита на децата и организациите за грижување и воспитание се должни да ја усогласат својата организација и работа со одредбите на овој закон во рок од 1 година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 67

Системот за обезбедување на средства за задоволување на потребите и интересите од општествената заштита на децата, во смисла на овој закон, ќе се уреди најдоцна до крајот на 1981 година кога престанува да важи постојниот систем на обезбедување на средства.

Член 68

Со влегувањето во сила на овој закон престануваат да важат:

— Законот за определени облици на општествена заштита на децата и за самоуправните интересни заедници за општествена заштита на децата („Службен весник на СРМ“ број 5/74 и 9/78) и членовите 6, 16, 17, 20, 21, 22, 23, 24, 25 и 26 од Законот за воспитување и образование на децата од предучилишна возраст („Службен весник на СРМ“ број 45/74, 44/76 и 9/77).

Член 69

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

58.

Врз основа на член 376, став 1, алинеја 6 од Уставот на Социјалистичка Република Македонија, Претседателството на Социјалистичка Република Македонија издава

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРЕНЕСУВАЊЕ НА СРЕДСТВАТА НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА ИНВЕСТИЦИИ ВО СТОПАНСТВОТО ВРЗ ОРГАНИЗАЦИЈЕ НА ЗДРУЖЕНИОТ ТРУД

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за пренесување на средствата на Социјалистичка Република Македонија за инвестиции во стопанството врз организациите на здружениот труд,

што Собранието на Социјалистичка Република Македонија го донесе на седницата на Соборот на здружениот труд, одржана на 18 февруари 1981 година.

Бр. 08-485

18 февруари 1981 година

Скопје

Претседател
на Претседателството на СРМ,
Љупчо Арсов, с. р.

Претседател
на Собранието на СРМ,
Благоја Талески, с. р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРЕНЕСУВАЊЕ НА СРЕДСТВАТА НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА ИНВЕСТИЦИИ ВО СТОПАНСТВОТО ВРЗ ОРГАНИЗАЦИЈЕ НА ЗДРУЖЕНИОТ ТРУД

Член 1

Во Законот за пренесување на средствата на Социјалистичка Република Македонија за инвестиции во стопанството врз организациите на здружениот труд („Службен весник на СРМ“ број 9/74; 20/74; 25/76; 15/77; 42/77; 17/78; 41/78 и 13/80), во член 4 став 1 бројката „800“ се заменува со „1000“.

Во истиот став во втората алинеја бројката „300“ се заменува со „400“, а по четвртата алинеја се додаваат две нови алинеи кои гласат:

— финансирање на изработката на економски студии 50 мил. динари
— учество во финансирањето на младински работни акции 50 мил. динари

Во истиот член по ставот 2 се додава нов став кој гласи: „Средствата од став 1 алинеја 5 на овој член ќе се користат врз основа на посебна одлука што ќе ја донесе Извршниот совет на Собранието на Социјалистичка Република Македонија“.

Член 2

Во член 7 став 2 сврзникот „и“ пред бројката „1979“ се заменува со запирка, а по бројката „1979“ се додаваат зборовите: „и 1980“.

Член 3

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

59.

Врз основа на член 376, став 1 алинеја 6 од Уставот на Социјалистичка Република Македонија, Претседателството на Социјалистичка Република Македонија издава

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАШТИТА НА ВОЗДУХОТ ОД ЗАГАДУВАЊЕ

Се прогласува Законот за изменување на Законот за заштита на воздухот од загадување, што Собранието на Социјалистичка Република Македонија го донесе на одделни седници на Соборот на здружениот труд и Соборот на општините одржани на 18 февруари 1981 година.

Бр. 08-457

18 февруари 1981 година

Скопје

Претседател
на Претседателството на СРМ,
Љупчо Арсов, с. р.

Претседател
на Собранието на СРМ,
Благоја Талески, с. р.

ЗАКОН**ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЗАШТИТА НА ВОЗДУХОТ ОД ЗАГАДУВАЊЕ****Член 1**

Во Законот за заштита на воздухот од загадување („Службен весник на СРМ“ бр. 20/74) во член 31 став 1 зборовите: „во рок од 2 години од денот на истекувањето на времето за поднесување на пријава во согласност со член 30 од овој закон“ се заменуваат со зборовите: „до 31 декември 1982 година.“

Став 2 на член 31 се менува и гласи:

„Во исклучителни случаи ако постојат објективни тешкотии за постапување во смисла на став 1 од овој член, Извршниот совет на Собранието на Социјалистичка Република Македонија, врз основа на образложено барање на организацијата на здружениот труд може да ѝ го продолжи рокот од став 1 на овој член најдоцна до 31 декември 1985 година За оцена на објективните тешкотии Извршниот совет на Собранието на Социјалистичка Република Македонија ќе пропише посебни услови и критериуми во рок од 6 месеци од донесувањето на овој закон.“

Член 2

Овој закон влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

60.

Врз основа на член 376, став 1, алинеја 6 од Уставот на Социјалистичка Република Македонија, Претседателството на Социјалистичка Република Македонија издава

УКАЗ**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОПШТЕСТВЕНИОТ ПРАВОБРАНИТЕЛ НА САМОУПРАВУВАЊЕТО**

Се прогласува Законот за изменување на Законот за општествениот правобранител на самоуправањето,

што Собранието на Социјалистичка Република Македонија го донесе на одделни седници на Соборот на здружениот труд и Општествено-политичкиот собор, одржани на 18 февруари 1981 година.

Бр. 08-424

18 февруари 1981 година

Скопје

Претседател
на Претседателството на СРМ,
Љупчо Арсов, с. р.

Претседател
на Собранието на СРМ,
Благоја Талески, с. р.

ЗАКОН**ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОПШТЕСТВЕНИОТ ПРАВОБРАНИТЕЛ НА САМОУПРАВУВАЊЕТО****Член 1**

Во Законот за општествениот правобранител на самоуправањето („Службен весник на СРМ“ бр. 47/75) во член 47 став 1 алинејата 4 се менува и гласи:

„— кога ќе наполни 40 години стаж на осигурување (маж), односно 35 години стаж на осигурување (жена) или кога ќе наврши 65 години живот и 30 години пензиски стаж (маж), односно 60 години живот и 25 години пензиски стаж (жена).“

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

61.

Врз основа на член 376, став 1, алинеја 6 од Уставот на Социјалистичка Република Македонија, Претседателството на Социјалистичка Република Македонија издава

УКАЗ**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СУДОВИТЕ НА ЗДРУЖЕНИОТ ТРУД**

Се прогласува Законот за изменување на Законот за судовите на здружениот труд,

што Собранието на Социјалистичка Република Македонија го донесе на одделни седници на Соборот на здружениот труд и Општествено-политичкиот собор, одржани на 18 февруари 1981 година.

Бр. 08-427

18 февруари 1981 година

Скопје

Претседател
на Претседателството на СРМ,
Љупчо Арсов, с. р.

Претседател
на Собранието на СРМ,
Благоја Талески, с. р.

ЗАКОН**ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СУДОВИТЕ НА ЗДРУЖЕНИОТ ТРУД****Член 1**

Во Законот за судовите на здружениот труд („Службен весник на СРМ“ број 41/75) во член 50 став 1 зборовите: „наполни 40 години пензиски стаж (маж), односно 35 години пензиски стаж (жена)“ се бришат, а по зборот „судија“ се додаваат зборовите: „наполни 40 години стаж на осигурување (маж), односно 35 години стаж на осигурување (жена) или кога навршил 65 години живот и 30 години пензиски стаж (маж), односно 60 години живот и 25 години пензиски стаж (жена).“

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

62.

Врз основа на член 376, став 1, алинеја 6 од Уставот на Социјалистичка Република Македонија, Претседателството на Социјалистичка Република Македонија издава

УКАЗ**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЈАВНОТО ПРАВОБРАНИТЕЛСТВО**

Се прогласува Законот за изменување на Законот за јавното правобранителство,

што Собранието на Социјалистичка Република Македонија го донесе на одделни седници на Соборот на здружениот труд и Општествено-политичкиот собор, одржани на 18 февруари 1981 година.

Бр. 08-428

13 февруари 1981 година

Скопје

Претседател
на Претседателството на СРМ,
Љупчо Арсов, с. р.

Претседател
на Собранието на СРМ,
Благоја Талески, с. р.

ЗАКОН**ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЈАВНОТО ПРАВОБРАНИТЕЛСТВО****Член 1**

Во Законот за јавното правобранителство („Службен весник на СРМ“ број 9/77), во член 28 точката 9 се менува и гласи:

„9) наполнил 40 години стаж на осигурување (маж), односно 35 години стаж на осигурување (жена) или кога навршил 65 години живот и 30 години пензиски стаж (маж), односно 60 години живот и 25 години пензиски стаж (жена)“.

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

63.

Врз основа на член 376, став 1, алинеја 6 од Уставот на Социјалистичка Република Македонија, Претседателството на Социјалистичка Република Македонија издава

УКАЗ**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЈАВНОТО ОБВИНТЕЛСТВО**

Се прогласува Законот за изменување на Законот за јавното обвинителство,

што Собранието на Социјалистичка Република Македонија го донесе на одделни седници на Соборот на здружениот труд и Општествено-политичкиот собор, одржани на 18 февруари 1981 година.

Бр. 08-426

18 февруари 1981 година

Скопје

Претседател
на Претседателството на СРМ,
Љупчо Арсов, с. р.

Претседател
на Собранието на СРМ,
Благоја Талески, с. р.

ЗАКОН**ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЈАВНОТО ОБВИНТЕЛСТВО****Член 1**

Во Законот за јавното обвинителство („Службен весник на СРМ“ број 10/76 и 30/77) во член 39 алинејата 8 се брише.

По алинејата 9 која станува алинеја 8 се додава нова алинеја, која гласи:

„— ако наполнил 40 години стаж на осигурување (маж), односно 35 години стаж на осигурување (жена) или кога навршил 65 години живот и 30 години пензиски стаж (маж), односно 60 години живот и 25 години пензиски стаж (жена)“.

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

64.

Врз основа на член 376, став 1, алинеја 6 од Уставот на Социјалистичка Република Македонија, Претседателството на Социјалистичка Република Македонија издава

УКАЗ**ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОРГАНИТЕ ЗА ВОДЕЊЕ НА ПОСТАПКАТА ПО ПРЕКРШОЦИ**

Се прогласува Законот за изменување на Законот за органите за водење на постапката по прекршоци,

што Собранието на Социјалистичка Република Македонија го донесе на одделни седници на Соборот на здружениот труд и Општествено-политичкиот собор, одржани на 18 февруари 1981 година.

Бр. 08-425

18 февруари 1981 година

Скопје

Претседател
на Претседателството на СРМ,
Љупчо Арсов, с. р.

Претседател
на Собранието на СРМ,
Благоја Талески, с. р.

ЗАКОН**ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ОРГАНИТЕ ЗА ВОДЕЊЕ НА ПОСТАПКАТА ПО ПРЕКРШОЦИ****Член 1**

Во Законот за органите за водење на постапката по прекршоци („Службен весник на СРМ“ број 36/73) во член 20 став 1 точката 7 се менува и гласи:

„7. кога ќе наполни 40 години стаж на осигурување (маж), односно 35 години стаж на осигурување (жена) или кога ќе наврши 65 години живот и 30 години пензиски стаж (маж) односно 60 години живот и 25 години пензиски стаж (жена)“.

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“.

65.

Врз основа на член 318 став 2 од Уставот на Социјалистичка Република Македонија, член 160 став 2 од Законот за пензиското и инвалидското осигурување (пречистен текст) („Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“ број 39/78), Собранието на Социјалистичка Република Македонија, на одделни седници на Соборот на здружениот труд и на Општествено-политичкиот собор, одржани на 18 февруари 1981 година, донесе

ОДЛУКА**ЗА ПОТВРДУВАЊЕ НА СТАТУТАРНАТА ОДЛУКА ЗА ИЗМЕНА НА ЧЛЕН 117 ОД СТАТУТОТ НА САМОУПРАВНАТА ИНТЕРЕСНА ЗАЕДНИЦА НА ПЕНЗИСКОТО И ИНВАЛИДСКОТО ОСИГУРУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА**

Се потврдува Статутарната одлука за измена на член 117 од Статутот на Самоуправната интересна заедница на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија, што ја донесе Собранието на Самоуправната интересна заедница на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија, на седницата одржана на 21 ноември 1979 година.

СОБРАНИЕ НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Бр. 08-431

18 февруари 1981 година

Скопје

Претседател
на Соборот на здружениот
труд,
инж. Слободан Арнаудов, с. р.

Потпретседател
на Собранието на
СРМ,
Мито Мицајков, с. р.

Претседател
на Општествено-политичкиот
собор,
Ката Лахтова, с. р.

66.

Врз основа на член 318 став 2 од Уставот на Социјалистичка Република Македонија и член 58 од Законот за системите за врски, за радиосообраќај и поштенски, телеграфски и телефонски сообраќај („Службен весник на СРМ“ број 14/79), Собранието на Социјалистичка Република Македонија, на одделни седници на Соборот на здружениот труд и на Општествено-политичкиот собор, одржани на 18 февруари 1981 година, донесе

О Д Л У К А

ЗА ДАВАЊЕ СОГЛАСНОСТ НА СТАТУТОТ НА РАБОТНАТА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ПОШТЕНСКИ, ТЕЛЕГРАФСКИ И ТЕЛЕФОНСКИ СООБРАЌАЈ „СКОПЈЕ“ — СКОПЈЕ

Се дава согласност на Статутот на Работната организација за поштенски, телеграфски и телефонски сообраќај „Скопје“ — Скопје на одредбите што се однесуваат на развојот на ПТТ сообраќај, организацијата на работењето, здружувањето на средствата, постапката за издвојување на одделни основни организации од работната организација и за другите статусни промени, што го донесоа работниците на основните организации на здружениот труд во составот на Работната организација на референдумот, одржан на 20 октомври 1979 година.

Бр. 08-430

18 февруари 1981 година

Скопје

Претседател
на Соборот на здружениот
труд,

инж. Слободан Арнаудов, с. р.

Потпретседател
на Собранието на
СРМ,

Мито Мицајков, с. р.

Претседател
на Општествено-политичкиот
собор,

Ката Лахтова, с. р.

СОДРЖИНА

	Страна
56. Закон за водите — — — — —	129
57. Закон за општествена заштита на децата	150
58. Закон за изменување и дополнување на Законот за пренесување на средствата на Социјалистичка Република Македонија за инвестиции во стопанството врз организациите на здружениот труд — — —	157
59. Закон за изменување на Законот за заштита на воздухот од загадување — — —	157
60. Закон за изменување на Законот за општествениот правобранител на самоуправањето — — — — —	158
61. Закон за изменување на Законот за судовите на здружениот труд — — — —	158
62. Закон за изменување на Законот за јавното правобранителство — — — — —	159
63. Закон за изменување на Законот за јавното обвинителство — — — — —	159
64. Закон за изменување на Законот за органите за водење на постапката по прекршоци — — — — —	159
65. Одлука за потврдување на Статутарната одлука за измена на член 117 од Статутот на Самоуправната интересна заедница на пензиското и инвалидското осигурување на Македонија — — — — —	159
66. Одлука за давање согласност на Статутот на работната организација за поштенски, телеграфски и телефонски сообраќај „Скопје“ — Скопје — — — —	160

СЛУЖБЕНА ОБЈАВА

Врз основа на член 40 од Општествениот договор за заедничките основи и мерила во усогласувањето на самоуправното уредување на односите во распоредувањето на доходот и чистиот доход и распределбата на средствата за лични доходи во СР Македонија („Службен весник на СРМ“ бр 41/77) и член 11 од Анексот кон Општествениот договор („Службен весник на СРМ“ бр. 5/80), Републичкиот завод за статистика го утврдува и објавува следниот податок:

Просечниот месечен чист личен доход исплатен во стопанството на Републиката за 1980 година изнесува 5 959 динари.

СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА СРМ

Ви ги препорачува следните изданија:

ЗБИРКА НА СУДСКИ ОДЛУКИ 1975—1979 НА ВРХОВНИОТ СУД НА МАКЕДОНИЈА КНИГА II

Цена 250 динари

ЗАКОН ЗА ЗДРУЖЕНИОТ ТРУД

— второ издание —

Цена 90 динари

ЗАКОН ЗА РАБОТНИТЕ ОДНОСИ

со објаснувања и судека практика и со обрасци
— второ изменето и дополнето издание —

Цена 150 динари

ЗБИРКА НА ПРОПИСИ ЗА НАСЛЕДУВАЊЕТО И ВОПРОЦЕСНАТА ПОСТАПКА

— со објаснувања и судека практика и со регистар на поимите —

Цена 95 динари

ЗБИРКА НА ПРОПИСИ ОД ОБЛАСТА НА ДАНОЦИТЕ НА ГРАЃАНИТЕ

— со објаснувања —

Цена 85 динари

ЗАКОН ЗА СИСТЕМОТ НА ОПШТЕСТВЕНОТО ПЛАНИРАЊЕ И ЗА ОПШТЕСТВЕНИОТ ПЛАН НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Цена 43 динари

ЗАКОН ЗА СРЕДНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ВОСПИТАНИЕ

Цена 46 динари

ЗБИРКА НА ПРЕКРШОЦИ

— со објаснувања —

Цена 120 динари

ЗБИРКА НА ПРОПИСИ ОД СЕМЕЈНОТО ПРАВО со судека практика и со предметен регистар

— второ дополнето издание —

Цена 65 динари

ОСНОВИ НА КОМУНАЛНИОТ СИСТЕМ И КОМУНАЛНАТА ПОЛИТИКА

Цена 200 динари

УПРАВАТА ВО САМОУПРАВНИОТ СИСТЕМ

Цена 90 динари

ЗБИРКА НА ОДЛУКИ И РЕШЕНИЈА НА УСТАВНИОТ СУД НА МАКЕДОНИЈА

Цена 50 динари

Порачки прима Службата за претплата на Службен весник на СРМ — 91000 Скопје. По уплата на парите на жиро сметка 40100-603-12498 книгата веднаш се доставува заедно со сметка.